

UNIVERZA NA
PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA
MANAGEMENT
KOPER

DIPLOMSKA NALOGA
SPONZORIRANJE NEPRIDOBITNEGA
DRUŠTVA

ELVIRA ZULIĆ

MENTOR
ARMAND FAGANEL

KOPER, 2007

POVZETEK

Diplomska naloga obravnava ključen problem društev, to je sponzoriranje. Društva so opredeljena kot nepridobitne organizacije, kar pomeni, da mora društvo za normalno delovanje poleg članarine zbrati še dodatne vire financiranja. To so prispevki sponzorjev, donatorjev, darila, javna sredstva ipd. Eden izmed ciljev te diplomske naloge je predstaviti društvo Sožitje, ki združuje osebe z motnjami v duševnem in telesnem razvoju in ki pripisuje poseben pomen promociji prostovoljstva, saj le s prostovoljci društvo lahko kaj doseže. V nalogi bo prikazan celoten potek zbiranja sponzorskih sredstev, od tega, kako se izberejo prostovoljci, kako sestavljajo program, kako porazdelijo zbrana sredstva, do oglaševanja in do tega, kako javnost vse to spremlja. Ugotavljali bomo, ali je sploh dovolj seznanjena s dejavnostmi društva Sožitje in na koncu še, kako vse to vpliva na sponzorje.

Ključne besede: nepridobitne organizacije, sponzoriranje, donatorstvo, finančna sredstva, prostovoljni sodelavci

ABSTRACT

In my thesis I am dealing with the essential problem of associations, sponsorship. Associations are defined as non – profitable organisations. With order words beside collecting membership fees, they also have to find additional financial resources for their activities and existence. These are sponsors' contributions, donations, gifts, public funds etc. One of the goals of my work is to introduce the association »Sožitje«, where people with mental and physical disorder gather. It points out the importance of promoting voluntary social work, as it can achieve something only in this way. I am going to show the whole process from collecting sponsors' funds, choosing volunteers who decide on the programme and divide the funds, to advertising and public acknowledgement. I want to find out if people are informed enough with the activities of the association »Sožitje« and finally how sponsors are affected by it.

Key word: non-profit organization, sponsorship, donation's, financing source, voluntary colleague

UDK: 339.13:658.14/.17:061(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
2	Predstavitev društva Sožitje	3
2.1	Predstavitev Sožitja	3
2.1.1	Zgodovina Sožitja	4
2.1.2	Organizacijska struktura društva	4
2.2	Namen in naloge društva	5
2.3	Dejavnosti društva	5
2.4	Neprireditne organizacije	10
2.4.1	Društvo kot neprireditna organizacija	10
2.4.2	Značilnosti neprireditnih organizacij	12
2.5	Prostovoljni in plačani sodelavci v društvu	12
2.5.1	Zakon o prostovoljskem delu (predlogi)	14
2.5.2	Prireditvanje prostovoljcev	17
3	Sponsoriranje	19
3.1	Pomen sponsoriranja	19
3.2	Obseg sponsoriranja v Sloveniji	20
3.3	Donatorstvo, fundacije in reklamiranje	21
4	Marketing in komunikacijski splet društva Sožitje	23
4.1	Marketing	23
4.1.1	Marketinška strategija	23
4.2	Komunikacijski splet	25
4.3	Oglaševanje društva	26
4.4	Sponsoriranje društva	27
4.4.1	Prireditvanje finančnih sredstev	27
4.4.2	Delež, namenjen osebam z MDR	29
5	Raziskava »Sponsoriranje neprireditnih društev« na obalnem območju	31
5.1	Interpretacija ankete »Sponsoriranje neprireditnih društev«	32
6	Sklep	39
	Literatura in viri	41
	Priloga	43

KAZALO SLIK

Slika 4.1	Model politike organizacije.....	24
-----------	----------------------------------	----

KAZALO TABEL

Tabela 2.1	Prikaz članov v obalnem območju.....	5
Tabela 4.1	Prihodki društva Sožitje za leto 2006.....	28
Tabela 4.2	Odhodki društva Sožitje za leto 2006.....	29
Tabela 5.1	Prikaz deležev v grafu 5.4 (v %).....	34

KAZALO GRAFOV

Graf 5.1	Delež organizacij, ki je že vzpostavila sodelovanje z NPO.....	32
Graf 5.2	Delež finančnih sredstev namenjen društvom.....	33
Graf 5.3	Prikaz odstotka pričakovane ali nepričakovane koristi.....	33
Graf 5.4	Razlogi, zaradi katerih podjetja sponzorirajo NPO.....	34
Graf 5.5	Financiranje NPO v prihodnosti.....	35
Graf 5.6	Odstotek seznanjenosti z društvom Sožitje.....	36
Graf 5.7	Delež sodelovanja z društvom.....	36
Graf 5.8	Oblika sodelovanja.....	37
Graf 5.9	Vrsta sodelovanja.....	37
Graf 5.10	Vzpostavljeno sodelovanje.....	38

1 UVOD

Nepridobitne organizacije so ogledalo razvitosti demokracije v posamezni državi, saj s tem lahko ugotovimo, kako je urejena participacija v sodobni družbi, svobodna izbira posameznika ter pluralizacija odnosov.

Preprosta človeška lastnost humanizma, želja po izboljšanju kakovosti življenja in prostora, v katerem živimo, rodijo storitve in dejanja, ki tvorijo nepridobitne organizacije. Prav tako organizacijo sem tudi sama spoznala, saj imam sestro z motnjami v osebnem in duševnem razvoju in je že dve leti članica društva Sožitje.

V diplomski nalogi sem analizirala marketinške in tržno-komunikacijske dejavnosti nepridobitnega društva Sožitje, zlasti v smeri pridobivanja sponzorskih sredstev.

Cilji, ki jih želim doseči s pisanjem diplomske naloge, so:

- preučiti pojem in aktivnosti prostovoljnih društev,
- raziskati dejavnosti sponzoriranja,
- pridobiti podatke o obsegu sponzoriranja v Sloveniji,
- preučiti sorodne pojme donatorstva in fundacij,
- analizirati marketinške aktivnosti društva,
- analizirati komunikacijski splet društva,
- pripraviti in izvesti raziskavo o dejavnostih in zaznavanju sponzoriranja društva ter
- analizirati pridobljene empirične rezultate.

Diplomska naloga je razdeljena na štiri dele. V prvem delu naloge sem predstavila društvo Sožitje, njegovo organizacijsko strukturo ter dejavnosti društva, pri čemer so zelo aktivni. Opredelila sem nepridobitne organizacije, navedla njihove značilnosti, vrste ter predstavila predlog zakona o prostovoljskem delu.

Drugi del naloge je namenjen sponzoriranju. Poudarila sem pomen sponzoriranja, kako je to urejeno v Sloveniji ter opredelila ključne pojme, kot so donatorstvo, fundacije, reklamiranje, saj so ti zelo pomembni za društva, kajti omogočajo jim obstoj.

Tretji del diplomske naloge je sestavljen iz marketinga in komunikacijskega spleta društva Sožitje. Opisala sem pomen komunikacije, komunikacijske poti in oglaševanje ter s tem povezala, kako se društvo bori s pridobivanjem finančnih sredstev.

Tretjemu delu sledi interpretacija raziskave, ki je temeljila na anketi z naslovom »Sponzoriranje nepridobitnih organizacij na obalnem območju«. V tem delu diplomske naloge so predstavljene ugotovitve, do katerih sem prišla s pomočjo ankete.

Za pisanje teoretičnega dela diplomske naloge sem preučila strokovno literaturo s tega področja ter preostale dostopne vire in jih konkretno analizirala. V raziskovalnem delu pa sem uporabila opisno in analitično metodo, pri čemer sem pri opisnem delu uporabila metodo intervjuja, pri analitičnem delu pa anketni vprašalnik.

Menim, da je treba s težavami osveščati širšo javnost, s katerimi se soočajo društva, saj je poslanstvo nepridobitne organizacije delovanje v javno dobro.

2 PREDSTAVITEV DRUŠTVA SOŽITJE

2.1 Predstavitev Sožitja

Društvo Sožitje za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju je samostojna, nestrankarska, nepridobitna in prostovoljna društvena organizacija s socialno-človekoljubnimi cilji in organizacija za napredek skupne in posamične skrbi za osebe z motnjami v duševnem razvoju, njihove starše in člane družin. Zvezo Sožitje sestavljajo društva za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju, ki delujejo na območju Republike Slovenije.

Strategija društva Sožitje je skrb za osebe z motnjami v duševnem razvoju; želijo izobraževati, izpopolnjevati, osveščati in poučevati osebe MDR¹, ki niso samostojne v vsakdanjem življenju in potrebujejo pomoč, prav tako kot njihovi starši potrebujejo pomoč in svetovanje pri vzgoji svojih otrok.

Cilj, ki je skorajda enak vsem društvom, je izboljšati kakovost življenja oseb z MDR ter jim omogočati prostovoljno odločanje s pomočjo podporne osebe.² Tako pa tudi želijo staršem olajšati življenje in jih razbremenjevati nekaterih skrbi.

Zvezo Sožitje – za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju Slovenije sestavljajo lokalna društva, ki delujejo na občinskem, medobčinskem ali mestnem območju. Delitev nalog, izvajanje posebnih socialnih programov in druge vidike organiziranosti med lokalnimi društvi in njihovo zvezo temeljijo na naslednjih izhodiščih:

- da skrbi za tiste osnovne pogoje, tako za osebe z motnjami v duševnem razvoju kakor za njihove starše, ki so pomembni in enotni za območje celotne Slovenije. Izražajo se v enotnem strokovnem pristopu, v zagotavljanju zakonodaje in izvedbenih predpisov, informativne dejavnosti, v pravnem svetovanju in izvajanju tistih skupnih socialnih programov, za katere se dogovorijo, da jih bodo realizirali na nacionalni ravni.

Lokalna društva so tista, ki imajo svoje konkretne člane, zato je njihova prvenstvena naloga, da skrbijo za t. i. osebni pristop. To pomeni, da se zavzemajo, da se skupno dogovorjene in zagotovljene systemske rešitve skrbi za osebe z motnjami v duševnem razvoju, kar v resnici tudi realizirajo na njihovem območju, v lokalni sredini, kjer ljudje živijo. To velja tako za izvedbene rešitve na področju zdravstva in predšolskega varstva kot na področju šolstva in usposabljanja, varstva, zaposlovanja in dela, vključno z vsemi možnostmi posebnih oblik bivanja in različnih kvalitativnih elementov njihovega življenja. Podobno to velja tudi za njihove starše. Koncretne društvene aktivnosti so

¹ MDR – osebe z motnjami v duševnem razvoju

² Podporna oseba je zastopnik oziroma predstavnik osebe MDR, ki zastopa njegove pravice.

usmerjene tudi v vse oblike združevanja, družabnega povezovanja, izobraževanja in posameznih dejavnosti, ki jih lahko v društva združeni ljudje dosežejo v svojo korist v svojem matičnem bivalnem prostoru v okviru izvajanja posebnih socialnih programov na lokalni ravni.

2.1.1 Zgodovina Sožitja

Zveza Sožitje je bila ustanovljena leta 1963 kot republiško društvo za pomoč duševno prizadetim, ki je v naslednjih letih ustanavljala občinska in medobčinska društva. Danes se v zvezo Sožitje vključuje 51 lokalnih društev, ki s svojo dejavnostjo delujejo na območju celotne Slovenije. Petdeset društev predstavljajo Sožitja – društva za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju, enainpetdeseto društvo pa je društvo Specialne olimpijade Slovenije, ki enovito kot gibanje in izvajalec skrbi za oblike športa in rekreacije za osebe z motnjami v duševnem razvoju. Posebno interesno področje je zajeto tudi v aktivnostih sekcije za Downov sindrom, ki deluje v sklopu Sožitja – društva za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju Ljubljana.

Od leta 1994 je zveza Sožitje polnopravna članica Inclusion International, svetovne lige organizacij za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju, ki ima svoj sedež v Londonu, in Inclusion Europe, ki ima sedež v Bruslju. Doma se zveza Sožitje z drugimi invalidskimi organizacijami povezuje v Svet invalidskih organizacij Slovenije in druga združenja. Zveza Sožitje deluje na osnovi določil Zakona o društvih in Zakona o invalidskih organizacijah, poleg tega pa je tudi uveljavila status društva, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega varstva, zdravstva, kulture in šolstva.

Obalno društvo »Sožitje« je bilo ustanovljeno pred 38 leti (1968. leta). Njegovo delovanje ni bilo neopaženo, saj je bilo v lanskem letu ob občinskem prazniku nagrajeno s plaketo mesta Koper.

2.1.2 Organizacijska struktura društva

Najvišji organ zveze Sožitja je skupščina, ki jo sestavljajo predstavniki vseh članic. Za izvajanje sklepov skupščine operativno skrbi izvršni odbor, ki ga sestavlja 15 izvoljenih članov. Nadzor nad delovanjem opravlja nadzorni odbor zveze, poleg tega pa deluje v sklopu zveze Sožitja še več komisij za posamezna področja dela, strokovni svet, založniški svet in uredniški odbor založniške dejavnosti.

Obalno društvo Sožitje, ki ga obravnavam, pa nima nobene strukture, kajti v tem društvu ni nobenega zaposlenega. Sestavljajo ga predsednik, podpredsednik, računovodkinja, vodja specialnih programov, pravnik, psiholog ter ostalih osem spremljevalcev. Vsi ti predstavniki društva so prostovoljni delavci in med njimi ni čutiti nobene hierarhije. Letos nameravajo zaposliti eno osebo preko javnih del, ki bi bila odgovorna za vodenje društva, če jim seveda to odobri država.

Bistveni del društva so osebe z MDR, s statusom po zakonu v družbenem varstvu, člani invalidske organizacije, vključene so tudi osebe oddelkov vzgoje in izobraževanja »Elvire Vatovec« Strunjan, uporabniki VDC (varstveno delovnega centra) in osebe, ki niso vključene v nobeno institucionalno obravnavo.

Tabela 2.1 Prikaz članov v obalnem območju

Občina	Število članov
Občina Koper	67
Občina Izola	23
Občina Piran	11
Skupaj	101

Vir: Javni razpis 2006

2.2 Namen in naloge društva

Naloge društva so: skrb za osebe z motnjami v duševnem razvoju od rojstva do smrti, njihovo izobraževanje in osveščanje, izobraževanje in skrb za njihove družine, sorodnike ter rejnike. Splošen cilj društva je boljša kakovost življenja oseb z MDR, krepitev njihove vloge pri samoodločanju pri večini življenjskih zadev, spodbuditi njihove preostale sposobnosti, samospoštovanje in zaupanje vase. Eden izmed ciljev je tudi razbremenjevanje staršev.

2.3 Dejavnosti društva

Konkretno društvene aktivnosti so usmerjene v vse oblike združevanja, družabnega povezovanja, izobraževanja in posameznih dejavnosti, ki jih lahko ljudje, združeni v društva, v svojo korist dosežejo v svojem matičnem bivalnem prostoru v okviru izvajanja posebnih socialnih programov na lokalni ravni. To velja tako za izvedbene rešitve na področju zdravstva, predšolskega varstva, šolstva in usposabljanja, varstva, zaposlovanja in dela, vključno z vsemi možnostmi posebnih oblik bivanja in različnih kvalitativnih elementov njihovega življenja. Podobno to velja tudi za njihove starše.

Koncept zveze Sožitje za izvedbo socialnih programov izobraževanja, usposabljanja in ohranjanja psihofizičnega zdravja na nacionalni ravni obsega naslednje programe:

- A program – Izobraževanje in usposabljanje družin, ki zajema:
- izobraževanje družin v štirih stopnjah, t. i. štiriletni cikel,
 - vikend seminarje za sorojence,
 - programe ohranjanja psihofizičnega zdravja družin.

Izobraževanje družin v štirih stopnjah t. i. štiriletni cikel

Ta program je namenjen družinam z *mlajšim otrokom* z motnjami v duševnem razvoju v celoti. Vsaka družina v Sloveniji ima možnost enkratne udeležbe v štiriletnem

usposabljanju. Udeležba se veže na samega invalida. S tem programom želi društvo predvsem staršem oseb z motnjo v duševnem razvoju nekoliko olajšati odločanje pri problemih in vzgoji svojega otroka. Cilj programa je podati jim različno znanje in jih ustrezno usmeriti v različne oblike pomoči njihovim otrokom, tudi njim samim. Na teh seminarjih je poudarek na skupnih pogovorih staršev in posameznih strokovnjakov, predstavitvi dela strokovnjakov z otroki ter psihoterapevtskem delu s posameznikom in skupino. Zaradi zgoščenega, čustveno napetega sistema predavanj se program vse skozi dopolnjuje z različnimi vsebinami sprostitveno-rekreativne narave.

Vikend seminarji za sorojence

Osnovni seminar je namenjen *sorojencem* oseb z duševno prizadetostjo in njihovim partnerjem, ki doslej še niso bili deležni take oblike usposabljanja. Priporočljiva starost udeležencev je več kot 16 let, za starejše sorojence, ki že imajo svoje otroke, pa ni več primerna. Dopolnilni seminar je vsebinsko bolj prilagojen starejšim sorojencem, ki že imajo svoje družine, in tistim, ki so se že kdaj udeležili osnovnega vikend seminarja. Pri tej obliki bo tako več časa posvečenega zakonodajnemu področju. Vsako od teh oblik usposabljanja predvidoma vodi kdo od sorojencev, ki se je take oblike že udeležil. Skozi podobne težave kot njihovi starši grede tudi zdravi otroci v družini. Sorojenci pogosto prevzamejo skrb ne le za svoje brate in sestre, temveč tudi za starše.

Tudi pozneje, ko so že skoraj odrasli in na svoji življenjski poti, jih lahko spremljajo še nerazrešeni čustveni konflikti, problemi in dvomi. S tem programom želijo brate in sestre oseb z MDR seznaniti s širšimi sociološkimi okviri pojava duševne prizadetosti in s konkretnimi informacijami o trenutnem stanju, vrstah pomoči in možnosti v naši državi, jim s pomočjo terapevtske obravnave omogočiti, da se čustveno razbremenijo vseh stisk, občutka prikrajšanosti, dvomov in bojazni v zvezi z njihovim bratom ali sestro. Hkrati pa bodo spoznali vrstnike s podobnimi življenjskimi izkušnjami, si med seboj izmenjati izkušnje in si prizadevali za skupne cilje.

Program ohranjanja psihofizičnega zdravja družin

Seminar je namenjen vsem osebam z MDR in njihovim ožjim družinskim članom, ki so se v preteklih letih že vključevali v programe društva. Prav tako je namenjen vsem tistim *odraslim* osebam z MDR, ki bi se s svojimi družinskimi člani seminarjev udeležili prvič. Starši bodo v stiku s strokovnjaki, predstavniki društev in drugimi starši:

- spoznali in pridobili dodatne informacije o motnjah v duševnem razvoju;
- s pomočjo skupinske obravnave bodo doživeli emocionalno razbremenitev;
- pridobili konkretne napotke za delo z otrokom doma in nadaljnjo vzgojo ter konkretne informacije o vrstah in lokacijah pomoči;

- izoblikovali samozavest pri izbiranju svojih pomoči pri iskanju rešitev za svojega otroka;
- spoznali pomen, namen in način delovanja staršev in sodelovali;
- srečali se bodo z družinami v podobnem življenjskem položaju, izmenjali izkušnje in skupaj lažje našli rešitve za podobne probleme in si prizadevali za skupne cilje;
- s svojo navzočnostjo v javnosti preprečevali socialno izključenost družin in ozaveščali širšo javnost.

B program – Vseživljenjsko učenje oseb z motnjami v duševnem razvoju, ki zajema:

- računalništvo,
- trening asertivnosti,
- trening socialnih spretnosti,
- beremo in pišemo skupaj,
- program za dekleta,
- program za fante,
- program za pare,
- program skrbi za samega sebe,
- dramsko delavnico,
- glasbeno delavnico,
- program življenja v naravi in
- doživljajske tabore.

Računalništvo

Z različnimi metodami in ob raznovrstnih računalniških programih se bodo udeleženci seznanili z razsežnostmi, ki jih ponuja računalnik, z igro in zabavo, z delom, učenjem in navsezadnje tudi z dodatnimi izraznimi možnostmi. Po drugi strani so cilji usmerjeni v razvoj, urjenje različnih sposobnosti in spretnosti udeležencev in s tem tudi v obvladovanje različnih težav in motenj.

Trening asertivnosti (razvijanje samozavesti)

Asertivnost je tuja beseda. Ker vsebuje veliko različnih pojmov, je ne moremo neposredno prevesti v naš jezik. Najbolj je tej angleški besedi podobna beseda samozavest. Trening asertivnosti je seminar, kjer udeležence na različne načine učimo, kako biti samozavesten v svojem življenju, saj jim to lahko koristi za izboljšanje njihovih odnosov doma, v službi, med prijatelji, s partnerjem ali partnerko. Da smo samozavestni, pomeni tudi, da znamo na glas povedati, kaj so naše želje. In tako se

učimo tudi, kako naše želje povedati drugimi, če jih sami ne zmoremo uresničiti ali potrebujemo pri tem pomoč drugih ljudi.

Trening socialnih spretnosti

Namen program je učenje socialnih spretnosti, ki jim pomagajo pri vsakodnevnem delovanju. Njihovo obvladanje ljudem omogoča, da so s svojim življenjem bolj zadovoljni in samostojni, da imajo znanje, s katerimi lahko po svoji izbiri razpolagajo, in da poznajo spretnosti komuniciranja z drugimi.

Cilji:

- izboljšanje kakovosti življenja članov v skupini,
- da se vsak posameznik počuti dobro,
- spoznavanje sebe in izboljšanje samopodobe,
- učenje komunikacije in odnosov z drugimi,
- učenje življenjskih spretnosti (pospravljanje, sodelovanje ...),
- večja samostojnost in
- še veliko drugega.

Beremo in pišemo skupaj

Program je namenjen *odraslim* osebam z motnjami v duševnem razvoju, ki so si med šolanjem razvile določeno stopnjo znanja branja in pisanja, vendar so pozneje veliko pozabile in potrebujejo obnovo že pridobljenega znanja. To bo omogočalo udeležencem boljšo kakovost življenja in lažje vključevanje v širše socialno okolje.

Seminar za fante in dekleta

Dekleta in fantje bodo osvežili in dopolnili poznavanje svojega telesa. Dekleta se bodo lahko pogovorile z ginekologinjo o procesih v ženskem telesu v različnih razvojnih obdobjih, o funkcijah, ki jih imajo nekateri ženski organi, ter o možnih težavah in boleznih. Fantje pa posvetijo več časa čistoči in spremembah v telesu, ki se zgodijo med odraščanjem.

Seminar za pare

Program je namenjen tistim parom, ki se te oblike še niso udeležili. Z njim skušajo udeležence ustrezno pripraviti na kakovostno partnersko življenje. Tako jim bodo primerno predstavljeni pojmi, kot so ljubezen, bližina, dotik, spoštovanje in odgovornost, konflikti ter kako jih ustrezno reševati. Hkrati pa jih želijo opozoriti na morebitne nevarnosti in zlorabljanje.

Program skrbi za samega sebe

S programom želijo udeležencem omogočiti, da spoznajo posamezne spretnosti v skrbi za samega sebe, ki so pomembne za čim samostojnejše bivanje v nekem okolju in za izboljšanje kakovosti življenja in jih utrdijo. Med izobraževanjem se seznanijo s pomenom počitka in spanja ter z vzdrževanjem prostora, postelje in posteljnine ter namembnosti in ustreznosti perila za spanje. Tako tudi na ostalih področjih, kot so priprava hrane, čiščenje, skrb za domače živali ipd.

Plesna delavnica

Ples je gibalna dejavnost, ki spodbuja telo, da se preda gibu. Namen te delavnice je izboljšanje njihove motorike, orientacije v prostoru, spodbujanje plesno-gibalne ustvarjalnosti ter spodbujanje ritmičnosti. Ples omogoča svobodo osebnega izražanja, saj s tem postanejo bolj zadovoljni sami s seboj, spoznajo, kaj vse zmorejo, to pa pripomore k večji samozavesti in boljši samopodobi.

Dramska delavnica

Namen te dejavnosti je spodbujanje ustvarjalnosti vsakega posameznika in razvijanje svojevrstnega gibalnega in gledališkega izražanja. Cilj tega programa je igrana produkcija z osnovami igralske tehnike.

Glasbena delavnica

Gre za ustvarjalen način dela s populacijo oseb z MDR, saj so udeleženci ob glasbi bolj sproščeni in dovzetni za delo, zato je tovrstni seminar izrednega pomena. Glasba je sestavni del njihovega življenja.

Program življenja v naravi – tabori

Doživljajska pedagogika (stik z naravo) jim ponuja paleto raznovrstnih pozitivnih izkušenj, ki so življenjskega pomena. V stiku z naravo se pri osebah z MDR spontano vzpostavlja ravnovesje med fizičnimi, psihičnimi in voljnimi cilji. Udeleženci si v naravi krepijo pogosto motene gibalne sposobnosti in se ob gibanju v njej sprostijo.

Posebej opozarjajo na to, komu so ti programi namenjeni. Vsi programi, ki jih izvaja zveza Sožitje, so namenjeni društvom, ki se teh programov udeležijo, saj so namenjeni osebam z zmernimi, težjimi, težkimi in kombiniranimi motnjami v duševnem razvoju (OMDR) in njihovim družinskim članom. V njihovih programih je sodelovalo tudi več udeležencev iz drugih kategorij invalidnosti (osebe po poškodbah glave, duševni bolniki, vse vrste invalidov, ki so trajno na invalidskem vozičku ipd.).

2.4 Nepridobitne organizacije

Neprofitne organizacije so zelo pomemben del sodobne družbe, zato je ključno razumevanje razlogov za njihov obstoj in njihovo razlikovanje od drugih, profitno naravnanih organizacij. Neprofitne organizacije lahko delujejo v naslednjih pravnoorganizacijskih oblikah: podjetja, zavodi, ustanove in društva. Neprofitne organizacije, ki se organizirajo v pravni obliki podjetja, ločimo glede na kriterij vrste lastnine in pravice upravljanja na (Možina 1994, 698):

- privatna ali zasebna podjetja, torej individualna podjetja ali družbe (osebne in kapitalske družbe);
- javna podjetja, ki se pojavljajo zaradi tržnih monopolov ali posebnega interesa države na posameznem področju, kot so pošta, železnica;
- mešana podjetja, za katera je ključno, da je del kapitala zasebnega in del javnega.

Najbolj tipična in najbolj razširjena oblika opravljanja neprofitne dejavnosti deluje v obliki zavoda, naslednja pravnoorganizacijska oblika delovanja so ustanove in zadnja pravnoorganizacijska oblika je društvo.

2.4.1 Društvo kot nepridobitna organizacija

Društvo je samostojno in nepridobitno združenje, ki ga ustanoviteljice oz. ustanovitelji skladno z zakonom o društvih ustanovijo zaradi uresničevanja skupnih interesov. Društvo si samo določi namen in cilje, dejavnost oziroma naloge ter način delovanja, odločitve o upravljanju društva pa neposredno ali posredno sprejemajo članice oziroma člani društva. Namen ustanovitve in delovanje društva ni pridobivanje dobička. Presežke prihodkov nad odhodki iz vseh dejavnosti in drugih virov društvo trajno namenja za uresničevanje svojega namena in ciljev in jih ne deli med člane. Delovanje društva je javno. Bistvo društva je v prostovoljnem članstvu vsakega posameznika.

Ustanovitev in registracija

Po zakonu o društvih lahko društva ustanovijo fizične osebe (ne pa tudi pravne), ki so dopolnile 18 let, tako da na ustanovnem zboru sprejmejo sklep o ustanovitvi in temeljni akt društva. Društvo postane pravna oseba zasebnega prava z registracijo. Za registracijo je pristojna upravna enota, na območju katere je sedež društva. Zahtevi za registracijo društva mora vlagatelj priložiti zapisnik iz ustanovnega zbora.

Akt društva

Temeljni akt mora določati:

- ime in sedež društva;
- namen in naloge društva;
- način včlanitve in prenehanje članstva;
- način upravljanja društva;
- pravice in dolžnosti;
- zastopanje;
- financiranje in opravljanja nadzora nad razpolaganjem s finančnimi sredstvi;
- način prenehanja društva in razpolaganje s premoženjem v takem primeru;
- način zagotavljanja javnosti dela društva in način sprejemanja sprememb in dopolnitev temeljnega akta.

Organi društva

Določanje organov je prepuščeno avtonomiji ustanoviteljev oziroma društva, zakon pa določa, da se v registru društev vodijo osebno ime zastopnika društva ter osebno ime, rojstni datum, državljanstvo in naslov stalnega prebivališča ustanoviteljev društva. Organi društva lahko odločajo avtonomno in njihove odločitve niso pod nadzorom države, denimo glede soglasja k ustanovitvi, spremembi imena sedeža ipd. Morebitne posebnosti za društva v javnem interesu določajo posebni zakoni.

Članstvo

Vsakdo lahko postane član društva in deluje v društvu pod enakimi pogoji. Če se v društvo vpiše mladoletnik do dopolnjenega 7. leta starosti, podpiše pristopno izjavo njegov zakoniti zastopnik, od mladoletnikovega 7. leta do dopolnjenega 15. leta starosti pa mora zakoniti zastopnik pred njegovim vstopom v društvo podati pisno soglasje. Član je lahko tudi tujec, če je to določeno v temeljnem aktu.

Financiranje

Prihodki društva so lahko članarina, prihodki iz naslova materialnih pravic in dejavnosti društva, darila in volila, prispevki donatorjev, prispevki iz javnih sredstev in drugi viri.

Nadzor

Pri društvih ni predviden poseben mehanizem državnega nadzora, razen v postopku ustanovitve ob registraciji. Nad zakonitostjo, namembnostjo, gospodarno in učinkovito porabo javnih sredstev, ki jih društvo prejme za izvajanje svoje dejavnosti, opravlja nadzor Računsko središče. Društvo mora voditi finančno poslovanje in te podatke izkazovati v skladu z računovodskimi standardi, ki veljajo za društva. Letno poročilo o poslovanju mora društvo predložiti organizaciji, pooblaščenim za obdelovanje in

objavljanje podatkov, do zadnjega dne v februarju tekočega leta (Zakon o društvih – ZDru-1).

Prenehanje in odgovornost

Društvo lahko preneha delovati po volji članov, s spojitvijo in s pripojitvijo ter po zakonu. V primeru prenehanja se premoženje ne more razdeliti med člane društva (ibidem).

Za svoje obveznosti odgovarja društvo z vsem svojim premoženjem. Za obveznosti društva ustanovitelji oziroma člani društva ne odgovarjajo z osebnim premoženjem.

2.4.2 Značilnosti nepridobitnih organizacij

Temeljni namen podjetij je ustvarjanje dobička in s tem povečevanje premoženja lastnikov (deležnikov). Ti si lahko svoj delež dobička izplačajo ali ga vložijo v povečanje kapitala podjetja. Temeljni namen nepridobitnih organizacij pa ni ustvarjanje dobička, ki bi povečal premoženje lastnikov (oz. članov organizacije). To ne pomeni, da nepridobitne organizacije ne ustvarjajo dobička, pač pa te organizacije dobiček praviloma in v celoti vlagajo v lastno poslovanje (v širitev poslovanja, v snovanje novih temeljnih zmožnosti za uspešnost v prihodnosti ipd.). Kljub raznovrstni raznolikosti nepridobitnih organizacij imajo veliko skupnih značilnosti, ki se kažejo v tem, da so (Tavčar 2005, 16–17):

- zasebne, kar pomeni, da so institucionalno ločene od države oziroma da so njihovi ustanovitelji oziroma lastniki zasebne fizične in pravne osebe;
- neprofitne, kar pomeni, da je osnovni smisel njihovega obstoja delovanje v splošne družbeno koristne namene;
- organizacije, kar pomeni, da imajo izoblikovano osnovno organizacijsko strukturo in pravila, ki veljajo za vse, ki so vanje vključeni;
- prostovoljne, kar pomeni, da članstvo v njih ni zakonsko obvezno, pritegnejo pa večji ali manjši časovni ali denarni vložek volonterjev.

Takšne organizacije so formalno ustanovljene, so ločeno organizirane od državnih organov oblasti, so neprofitno naravnane, so samostojne pri vodenju poslovanja ter so do določene stopnje podvržene prostovoljnosti, kar pomeni, da primarno ne smejo podpirati ali razvijati političnih kandidatov ali verskih skupin.

2.5 Prostovoljski in plačani sodelavci v društvu

V raziskavi neprofitno volonterskih organizacijah, so ugotovili, da večina društev v Sloveniji (kar 90 %) nima nobenega zaposlenega, okoli 8 % društev ima po enega zaposlenega in le 1,7 % društev zaposluje po dva delavca. Tako je bilo ob koncu devetdesetih let v društvih zaposlenih le okoli 3000 oseb, kar je 0,4 % vseh zaposlenih v

Sloveniji. Od teh jih je največ zaposlenih v športu (okoli 700) in v prostovoljnih gasilskih društvih (okoli 600). Kot vidimo, je delovanje društev odvisno predvsem od navdušenja in prostovoljnega dela članov (Kolarič, Vojnovič in Černak Meglič 2002). Konec leta 2000 je v skoraj 16000 društvih v Sloveniji po nekaterih ocenah delalo okoli sto tisoč ljudi, kar je ogromen potencial. Obseg prostovoljnega dela je odvisen od treh dejavnikov (FDV 1996, 7):

- Prvi dejavnik je stopnja razvitosti družbe in obseg srednjega razreda, saj se iz tega sloja rekrutira največ prostovoljcev.
- Naslednji dejavnik je število zaposlenih v neprofitno-volonterskem sektorju, saj so ti tisti, ki prostovoljce vodijo, naučijo in nadzorujejo dokler niso pri svojem delu samostojni.
- Tretji pomemben element je finančna podpora, ki bi jo sektorju morala zagotoviti država. Podatek, da 90 % društev nima nobenega zaposlenega, kaže na absolutno premajhno podporo države.

Prostovoljno delo je delo, ki ga po svoji svobodni odločitvi in brez pričakovanja materialnih koristi opravlja posameznik v dobro drugih ali za skupno javno korist. Posameznik, ki opravlja prostovoljno delo, je prostovoljec. Za organizirano prostovoljno delo se šteje prostovoljno delo, ki se izvaja v okviru dejavnosti pravnih oseb, katerih delovanje je v skladu z zakonom opredeljeno kot nepridobitno, in drugih organizacij, ki imajo poleg društev in zvez društev status humanitarne organizacije, in se izvaja vsaj eno uro na teden oziroma vsaj štiri ure na mesec oziroma vsaj 52 ur v enem letu ...

Kot organizirano prostovoljno delo se šteje tudi prostovoljno delo:

- voljenih in imenovanih funkcionarjev,
- strokovnjakov, ki prostovoljno delo opravljajo na svojem strokovnem področju,
- prostovoljcev, ki organizirajo dejavnost prostovoljske organizacije ali organizirajo prostovoljno delo.

Dolgoročno prostovoljno delo je prostovoljno delo, ki ga prostovoljec opravlja najmanj 20 ur tedensko, kontinuirano v daljšem časovnem obdobju, ki traja najmanj šest mesecev.

Med istimi opravili prostovoljcev in zaposlencev v isti organizaciji so bistvene razlike. Prostovoljci namenjajo svoji dejavnosti le del svojega časa, mnogokrat le nekaj ur mesečno, gre za dejavnost v prostem času. Med prostovoljskimi funkcionarji in plačanimi sodelavci je lahko večplastno razmerje – plačani sodelavci lahko zaradi večjih znanj in razpoložljivega časa prevladajo nad sicer nadrejenimi prostovoljskimi funkcionarji. Plačani sodelavci obravnavajo prostovoljce z nezaupanjem in zviška, kajti

prostovoljci ga opravljajo največkrat zaradi svojega lastnega občutka, da so storili nekaj dobrega.

2.5.1 Zakon o prostovoljskem delu (predlogi)

Zakon o prostovoljskem delu še ni uveljavljen, so pa že pripravljene vsi predlogi, tako da lahko pričakujemo njegovo uveljavitev.

S tem zakonom naj bi se določali skupni in splošni minimalni pogoji za opravljanje organiziranega prostovoljnega dela, kot ga opredeljujejo ti predlogi, ter vloga države, lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij in drugih organizacij, ki delujejo na področju prostovoljnega dela pri vzpodbujanju in razvoju prostovoljnega dela. Prostovoljno delo je dejavnost posameznikov oziroma posameznic (v nadaljnjem besedilu: posameznik), ki omogoča izboljšanje kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter prispeva k razvoju bolj plemenite, humane in enakopravne družbe, posamezniki pa skozi prostovoljno delo kot višjo obliko vključenosti v družbena dogajanja izpolnjujejo svoj občutek socialne odgovornosti ter pridobijo nova znanja in izkušnje, ki prispevajo k osebni rasti posameznika. (PIC 2003)

Republika Slovenija spodbuja prostovoljno delo kot pomembno družbeno vrednoto in obče dobro, ki je v skupnem in javnem interesu, ker:

- spodbuja razvoj človeških potencialov,
- izboljšuje kakovost življenja,
- deluje preventivno in pripomore k ohranjanju življenj,
- krepi solidarnost,
- je vzajemno koristno in
- dostopno vsem pod enakimi pogoji.

Posameznik, ki želi prostovoljno delati, pri sprejemu in med izvajanjem prostovoljnega dela naj ne bi bil postavljen v neenakopraven položaj zaradi spola, rase, barve kože, starosti, zdravstvenega stanja oziroma invalidnosti, verskega, političnega ali drugega prepričanja, nacionalnega in socialnega porekla, družinskega statusa, premoženjskega stanja, spolne usmerjenosti ali zaradi drugih osebnih okoliščin. Prostovoljska organizacija usmerja prostovoljce v prostovoljno delo skladno z njenimi cilji in dejavnostjo, željami prostovoljca ter naravo in zahtevnostjo prostovoljnega dela. Če so določbe posebnega zakona, ki ureja določeno področje, glede posameznih pravic prostovoljcev zanj ugodnejše, se bodo glede teh pravic uporabljale določbe posebnega zakona.

Pravice prostovoljca naj bi bile:

- da je predhodno seznanjen z vsemi vsebinami in pogoji dela ter s pravicami, ki mu kot prostovoljcu pripadajo po teh predlogih zakona,

- da bo deležen ustreznega usposabljanja za prostovoljno delo in drugega izobraževanja v zvezi s prostovoljnim delom,
- da bo med trajanjem prostovoljnega dela deležen osebnostne podpore in primerno organiziranega mentorstva usposobljenih mentorjev,
- da bo prostovoljno delo primerno organizirano,
- da bo imel zagotovljeno ustrezno varnost in zdravje pri delu,
- da lahko aktivno sodeluje in soodloča v zadevah, ki vplivajo na prostovoljno delo,
- da lahko odkloni delo, ki se mu bo zdelo moralno nesprejemljivo ali je v nasprotju z določili tega zakona,
- da bo lahko prejel potrdilo o opravljenem prostovoljnem delu,
- imel pravico do pritožbe na najvišji organ upravljanja ali od njega pooblaščen organ v prostovoljski organizaciji in
- druge pravice, ki jih bo določal ta zakon.

Če gre za prostovoljce, ki so voljeni in imenovani funkcionarji društva ali zveze društev, ali prostovoljce, ki opravljajo prostovoljno delo kot strokovnjaki na določenem področju, ali prostovoljce, ki organizirajo dejavnost ali prostovoljno delo, bodo veljale pravice iz prvih štirih alinej prejšnjega odstavka zgolj smiselno. Pravice prostovoljca iz prve do desete alineje prejšnjega odstavka bodo istočasno dolžnosti prostovoljske organizacije. Prostovoljec bo moral prostovoljno delo opravljati skrbno, imeti spoštljiv odnos do oseb, ki jim pomaga, ter spoštovati pravila delovanja prostovoljske organizacije, v korist katere opravlja prostovoljno delo, in morebitni kodeks etike.

Prostovoljec bo moral varovati zaupne podatke, ki jih kot take določi organizacija, v korist katere opravlja prostovoljno delo. Prostovoljno delo se bo izvajalo na podlagi dogovora med prostovoljcem in prostovoljsko organizacijo.

Dogovor iz prejšnjega odstavka bo moral biti sklenjen v pisni obliki v naslednjih primerih:

- v primeru dolgoročnega prostovoljnega dela,
- v primeru prostovoljnega dela v tujini,
- če to zahteva prostovoljec ali prostovoljska organizacija.

Dogovor pa bo tudi moral vsebovati:

- določila o času trajanja in kraju prostovoljnega dela, če gre za prostovoljno delo v tujini pa tudi o nastanitvi in vzdrževanju prostovoljca,
- kratek opis prostovoljnega dela – določila o usposabljanju,
- določila o osebni podpori prostovoljca in mentorstvu,
- določila o povračilu stroškov,
- določila o drugih pravicah in obveznostih, ki jih določa ta zakon.

Pred sklenitvijo dogovora bo imel prostovoljec pravico, da se s prostovoljnim delom najprej teoretično in praktično seznaní. Imel naj bi tudi pravico, da kadarkoli lahko predčasno prekine dogovor o prostovoljnem delu. Za kakršnokoli škodo, ki bi nastala zaradi take prekinitve dogovora, bo prostovoljec odgovarjal v skladu s predpisi, ki urejajo odškodninsko odgovornost. Prostovoljska organizacija bo lahko predčasno prekinila dogovor, če bo prostovoljec huje kršil dogovor ali obveznosti iz predloga tega zakona ali če organizacija ne more več zagotavljati pogojev za opravljanje prostovoljnega dela v skladu s tem zakonom. Usposabljanje prostovoljca bo zajemalo uvajalno in drugo izobraževanje, ki obsega:

- teoretično in praktično seznanitev prostovoljca z vsebino prostovoljnega dela,
- seznanitev prostovoljca s prostovoljsko organizacijo, v okviru ali v korist katere bo delal, z njenim delovanjem ter z njenimi splošnimi akti,
- seznanitev prostovoljca o njegovih pravicah v zvezi z opravljanjem prostovoljnega dela ter
- v primeru prostovoljnega dela v tujini pa še osebno pripravo in pripravo na življenje v tujem okolju.

Usposabljanje bo dolžna zagotoviti prostovoljska organizacija v okviru svojih možnosti in bo za prostovoljca brezplačno. Osebnostna podpora bo prostovoljcu vključevala strokovno spremljanje in vrednotenje dela prostovoljca, skupinsko in individualno psihosocialno pomoč v kriznih situacijah ter skozi izobraževanje in skupinsko delo zagotavljala možnosti osebnega in psihosocialnega razvoja prostovoljca. Osebnostna podpora naj bi se izvajala preko usposobljenih mentorjev in z različnimi oblikami skupinskega dela. Prostovoljska organizacija bo dolžna, če z dogovorom ni drugače dogovorjeno, prostovoljcu povrniti vsaj naslednje stroške:

- stroške za pot od doma do mesta opravljanja prostovoljnega dela v višini, kot jo za zaposlene določa kolektivna pogodba za dejavnost, ki jo opravlja prostovoljska organizacija,
- dejanske stroške, povezane s potjo in bivanjem v tujini, če gre za prostovoljno delo v tujini.

Glede povrnitve drugih stroškov se bodo lahko prostovoljec in prostovoljska organizacija dogovorila z dogovorom. Potni stroški se bodo izplačevali mesečno, v primerih večjih stroškov, povezanih s prostovoljnim delom v tujini, pa lahko tudi vnaprej.

Prostovoljska organizacija bo zavarovala prostovoljca za čas opravljanja prostovoljnega dela za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, če z dogovorom kakršnega drugega zakona ni drugače dogovorjeno.

Prostovoljcu zaradi opravljanja prostovoljnega dela ne bodo prenehale pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti, ki jih ima ob izpolnjevanju pogojev v skladu z zakonom. Prostovoljec naj bi bil dolžan o opravljanju prostovoljnega dela v skladu s predlogi tega zakona pisno obvestiti zavod za zaposlovanje, ki to okoliščino ustrezno upošteva pri izpolnjevanju obveznosti prostovoljca po zakonu, ki ureja zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti. Če se bo prostovoljec napotil na prostovoljno delo v tujino, se morata pred napotitvijo pošiljajoča in gostiteljska prostovoljska organizacija dogovoriti o vrsti in obsegu zdravstvenega zavarovanja med opravljanjem prostovoljnega dela ter o kritju morebitnih stroškov zdravljenja prostovoljca v tujini.

Prostovoljec, ki bo opravljal dolgoročno prostovoljno delo in ni zavarovan na kakršni drugi podlagi, prijavi prostovoljska organizacija v obvezno zdravstveno zavarovanje, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti v skladu s posebnimi predpisi. Prispevke za ta zavarovanja plača prostovoljska organizacija v zakonsko minimalno določenih zneskih, če ne bo z dogovorom iz predloga tega zakona drugače dogovorjeno.

2.5.2 Pridobivanje prostovoljcev

Pridobivanje prostovoljcev ni vedno lahka naloga. Med nepridobitnimi organizacijami poteka izdatno tekmovanje za prostovoljske sodelavce. Pridobivanje temelji na predstavitvi sodelovanja, ki se sklada z osebnimi motivi potencialnega prostovoljca. Mnogokrat je težko prepričati ljudi, naj se vključijo kot prostovoljci v nepridobitno organizacijo, če lahko podobno delo opravljajo tudi izven organizacije – v družini, med znanci, prijatelji, sosedi. Velikokrat takšne organizacije niso privlačno delovno okolje za prostovoljce. Za pridobivanje prostovoljcev svetujejo managementu nepridobitne organizacije različne strategije, ki lahko pritegnejo morebitne prostovoljske sodelavce (Brundney v Ott 2001, 334–335). Pomemben dejavnik v prostovoljskem delu je negotovost, ki jo prostovoljci občutijo bolj kot zaposlenci. Mesto prostovoljcev je tudi v družbi dokaj neopredeljeno.

»Delovanje prostovoljcev je mogoče obravnavati kot »delo« (opravljanje storitev za druge v formalni strukturi) in kot »pristočasno dejavnost« (za dušo) – prostovoljci ga opravljajo, kadar jim ustreza in to za to, ker jim osebno daje koristi.« (Tavčar 2005, 289)

Idejo prostovoljstva in prostovoljskega dela razširjajo tudi s pomočjo najrazličnejšega promocijskega materiala, kot so zloženke, plakati, nalepke, tiskani oglasi, promocijske majice, pa tudi prek medijev, kot so radijski in televizijski oglasi ipd. Obstajajo pa tudi prostovoljske organizacije, ki pomagajo društvom pridobiti čim več prostovoljcev.

Prostovoljska organizacija lahko prostovoljca za opravljeno prostovoljno delo nagradi v denarni, materialni ali nematerialni obliki, za prostovoljno delo v tujini pa mu lahko izplača tudi znesek za osebne potrebe. Znesek, ki ga prejme prostovoljec v zvezi s prostovoljnim delom v skladu s predlogom zakona za prostovoljca, znaša 20 % povprečne bruto minimalne plače v gospodarstvu za preteklo leto, pri čemer dnevno izplačilo ne sme presegati $1/365$ tega zneska. Ti zneski niso obdavčeni kot osebni prejemki prostovoljca, prostovoljska organizacija pa ni zavezana od teh zneskov plačati davkov in prispevkov. Prostovoljska organizacija je dolžna najkasneje v 15. dneh po opravljenem prostovoljnem delu izdati prostovoljcu potrdilo o opravljenem prostovoljnem delu, ki mora vsebovati naziv in sedež prostovoljske organizacije, ime in priimek ter rojstne podatke prostovoljca, čas opravljanja prostovoljnega dela, kratek opis prostovoljnega dela ter navedbo morebitnih spretnosti in znanj, ki jih je prostovoljec pridobil s prostovoljnim delom. Prostovoljska organizacija lahko navedene podatke vpiše tudi v drug ustrezen dokument, s katerim posameznik izkazuje opravljeno prostovoljno delo. Najvišji organ upravljanja oziroma od njega pooblaščen organ prostovoljske organizacije je dolžan obravnavati pritožbo prostovoljca v 15 dneh po prejemu. Prostovoljec ima pravico organu iz prejšnjega odstavka tudi osebno predstaviti okoliščine, zaradi katerih meni, da so bile kršene njegove pravice. V primeru ugotovljenih kršitev mora prostovoljska organizacija te odpraviti oziroma poskrbeti, da se preneha z nadaljnjimi kršitvami (Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC).

3 SPONZORIRANJE

Sponzoriranje je eno izmed pomembnih instrumentov tako marketinškega komuniciranja kot tudi komuniciranja organizacije kot celote. Zato je pomembno, kako poteka upravljanje sponzoriranja, saj je prav od dobrega upravljanja odvisno, kakšni bodo učinki sponzoriranja. Uspešnost sponzoriranja je odvisna od vztrajnosti, ustvarjalnosti in napora, ki ga vloži sponzoriranec. Toda ves trud je zaman, če ni kakovostnega načrtovanja in upravljanja (Mumel in Kramberger 2001, 583).

3.1 Pomen sponzoriranja

Sponzorstvo je posredovanje finančnih sredstev ali pomoč v obliki kakršnihkoli drugih materialnih sredstev ali storitev nekemu dogodku, ki se sicer brez te pomoči ne bi mogel uresničiti. To je preprosta definicija sponzorstva, medtem ko je sponzorski odnos v resnici veliko bolj zapleten. Nekoč so se podjetja odločala za sponzoriranje zgolj iz lastnega zadovoljstva in ker je to bilo prijetna senzacija. Danes je takšno razmišljanje povsem odveč. Sponzorstvo se razume kot zavestna odločitev, s katero si podjetje prizadeva doseči načrtovane poslovne cilje, pri čemer pa tudi pomaga, denimo, umetnosti (Vagaja 2000,18).

Sponzoriranje se res izplača, vendar mora biti ustrezno podprto tudi s klasičnimi oglaševalskimi prijemi, sicer njegovi učinki zelo hitro zvedenijo. V procesu sponzoriranja se srečuje mnogo udeležencev. Med najpomembnejšimi sta sponzor in sponzorirani.

»Vsak sponzor bi moral natanko poznati svoje cilje in vedeti, kaj lahko od njih pričakuje. Razumeti mora, zakaj je izbral sponzoriranje kot del komunikacijskega in marketinškega spleta.« (Dinajški v Vagaja 2000, 18)

Zato cilje že na začetku natančno opredelimo, in sicer:

- glede na vrsto sponzoriranja,
- glede na obseg in pomembnost,
- glede na ciljno skupino,
- glede na trenutni položaj,
- glede na druge dejavnosti organizacije in
- glede na konkurenco.

Počasi namreč spoznavajo, da lahko s sponzoriranjem pripomorejo k novi kakovosti življenja tako na državni kot na lokalni ravni. Po drugi strani pa sponzor doseže umestitev v družbi s tem, ko del svojega dobička vrne družbi. Seveda tako doseže tudi določen družbeni ugled, imenovan imidž oziroma pozitivna podoba. V resnici gre za sklop interesov in za pokrivanje različnih strategij, ki jih opravljajo podjetja.

Vsekakor sponzorji želijo svoja vložena sredstva povrniti, vendar pa se morajo zavedati, da je za to pomemben čas, obenem pa tudi izkušnje pri vodenju in urejanju sponzorskih aktivnosti. Drugi vidik je seveda v možnosti davčne oprostitve v skladu z zakonom o davku od dobička pravnih oseb, ki med odhodke priznava tudi izplačila za humanitarne, kulturne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, športne, ekološke in religiozne namene, kadar so izplačana osebam, ki so v skladu s posebnimi predpisi organizirane za opravljanje takšnih dejavnosti, vendar največ v višini 0,3 odstotka ustvarjenih prihodkov v posameznem letu. Tudi izplačila političnim organizacijam se priznajo med odhodke, a največ do zneska, ki je enak trikratni povprečni mesečni plači pri davčnem zavezancu. Ta izplačila se priznavajo kot odhodek tudi, če so izplačana iz dobička.

3.2 Obseg sponzoriranja v Sloveniji

Pred privatizacijo je veljalo, da pri sponzorstvu glavno vlogo igrajo neposlovni motivi. S privatizacijo pa novi lastniki odlive denarja, ki niso v funkciji dobička, problematizirajo. Vodstvo mora tako odgovarjati na vprašanja o motivih in učinkih morebitnega sponzorstva. Slovenski sponzorski trg sedaj počasi prehaja od osebnih poznanstev k analizi stroškov in koristi. To je pokazala najnovejša raziskava družbe Cati. Ugotovitve kažejo, da sponzoriranci potrebujejo predvsem svetovanje, sponzorji pa dokaze, argumente in podatke. Svojevrsten paradoks predstavlja ugotovitev, da bi podjetje želelo sponzorirati, a ne dobi primernih vlog. Sponzoriranci pa so prepričani, da so pri pridobivanju sredstev najpomembnejša osebna poznanstva. Glavno merilo za odločanje sponzorjev sta popularnost in medijska pozornost, poleg tega pa so lahko pomembni tudi povrnitev stroškov, geografska pokritost projekta, uspešnost sponzoriranca v panogi in sprotno merjenje učinkovitosti in dobičkonosnost sponzoriranja. Večja podjetja zelo pazijo na usklajenost sponzoriranca s filozofijo podjetja, medtem ko se manjša bolj prilagodijo ciljni skupini. Sponzorstvo je zanimivo, ker posega v del medijskega prostora, kamor oglasi ne sežejo. Kot njegovo glavno prednost pred oglaševanjem je večina navedla boljši stik s ciljno skupino, večjo medijsko pojavnost, bolj osebno komuniciranje s potrošniki in daljše obdobje trajanja, nekaterim pa se zdi sponzoriranje v primerjavi z vloženi sredstvi tudi cenejše od klasičnega oglaševanja (Petrov et al. 2001, 22.)

»V Slovenijo vedno manj vlagajo tuji donatorji z obrazložitvijo, da smo bogata država z visokim standardom, ki lahko sama financira dejavnosti nevladnega in neprofitnega sektorja. Žal pa slovensko okolje, pravni okviri, davčne olajšave, socialni sistem niso preveč naklonjeni finančni stabilnosti nevladnih organizacij. Še vedno bodo lahko posegali po donatorskih sredstvih, verjetno pa bodo morali vse

bolj koristiti notranje potenciale organizacije in se začeti spopadati z različnimi aktivnostmi samofinanciranja.« (Jelovac 2002, 313–340)

3.3 Donatorstvo, fundacije in reklamiranje

Donatorstvo je nekomercialna dejavnost, za katero podjetje ne pričakuje povračila (donatorstvo, mecenstvo). Donatorji so torej osebe, ki darujejo premoženje, kot so denar, pravice, stvari in storitve (Černe in Podlipnik 2005, 7). Dobrodelna dejavnost je lahko celo anonimna. Prejemnik donacije je lahko pravna ali fizična oseba, kar velja tudi za donatorja. Donacija ni obdavčena z davkom na dodano vrednost, podjetje pa ima tudi olajšavo pri davku od dobička. Donatorstvo in mecenstvo tovrstne dvostranskosti in vzajemnosti ne vsebujeta, saj temeljita na dajanju brez vsakršne misli na vračilo, pokroviteljstvo pa se kljub pogosti nadomestitvi pojma sponzorstvo v pravni literaturi večkrat opredeljuje kot podpora brez komercialnih pobud. Sponzorska pogodba natančno določa njegove obveznosti, medtem ko pokroviteljska neko povračilo sicer pričakuje, vendar izpolnitve natančneje ne opredeli (PIC 2003, 111). Obstajajo trije možni donatorski viri nepridobitne organizacije:

- zasebni sektor (vključno z donacijami in donacijami zasebnih korporacij in fundacij);
- splošna javnost (vključno s človekoljubnimi darili/donacijami zasebnikov v dveh oblikah, bodisi s takojšnjo podporo iz neposrednih prošenj ali dopisov, z javnimi objavami ali neposredno iz državnih loterij ipd.);
- vladni sektor (ki vključuje podpore, pogodbe, plačila države ali vlade).

Reklamiranje je sestavni del marketinške dejavnosti. Reklamno dejavnost opredeljujejo kot enosmerno poslovno ulico – reklamira se pač proizvode, storitve, dejavnost, da bi se povečala prodaja in profit. Podjetniški finančni načrti so vedno uravnoteženi glede na stroške reklamiranja in koristi, ki se pričakujejo. Gre torej za čisto komercialno dejavnost.

Uporaba besede ustanova se povezuje s splošno koristnostjo in dobrodelnostjo oziroma z javno koristjo. Zakonodajalec je v zakonu o ustanovah opredelil tudi posebnost v zvezi z vsemi t. i. nepridobitnimi pravnimi osebami. Rešitev v zakonu, s katero je zaščiten pojem »fundacij«, je bila še možno soglasje med različnimi predlaganimi koncepti za tip pravne osebe ustanove. Rešitev, ki je v zakonu, je sicer dosledno izpeljana, šele v praksi pa se bo pokazalo ali potrdila šele, ko bodo področne zakonodaje, še posebej pa davčna, na pojem fundacije vzela določene pravne posledice. Zakon o ustanovah tako v 34. členu določa, da lahko besedo fundacija uporabljajo tiste pravne osebe, ki so ustanovljene za splošno koristne ali dobrodelne namene in tega ne opravljajo kot pridobitno dejavnost. To pomeni, da po zakonu o ustanovah s fundacijami ne razumemo le ustanov, ampak npr. tudi društva, gospodarske družbe,

zavode ipd., ki izpolnjujejo predpisane pogoje za fundacije (splošno koristen oz. dober namen in nepridobitna dejavnost). Seveda bo uporaba besede fundacija dopustna le ob izpolnjevanju zakonskih pogojev. Na to bo moral paziti pristojni, praviloma registrski organ, pristojen za statusno obliko, ki želi uporabiti besedo fundacija (za ustanovo pristojno ministrstvo).

4 MARKETING IN KOMUNIKACIJSKI SPLET DRUŠTVA SOŽITJE

Marketing je način razmišljanja, vedenja in delovanja oseb in organizacij, v središču katerega je potrošnik s svojimi potrebami in zahtevami, ki jih je, da bi lahko uresničevali lastne smotre in cilje, treba s pomočjo primerno oblikovanega marketinškega spleta čim bolj popolno zadovoljevati. Marketinško razmišljanje, vedenje in delovanje ni usmerjeno zgolj k zunanjim razmerjem, temveč mora prežemati vse dele poslovnega sistema oziroma tudi razmerja znotraj podjetja – organizacije (Dubrovski 2001, 51–55).

4.1 Marketing

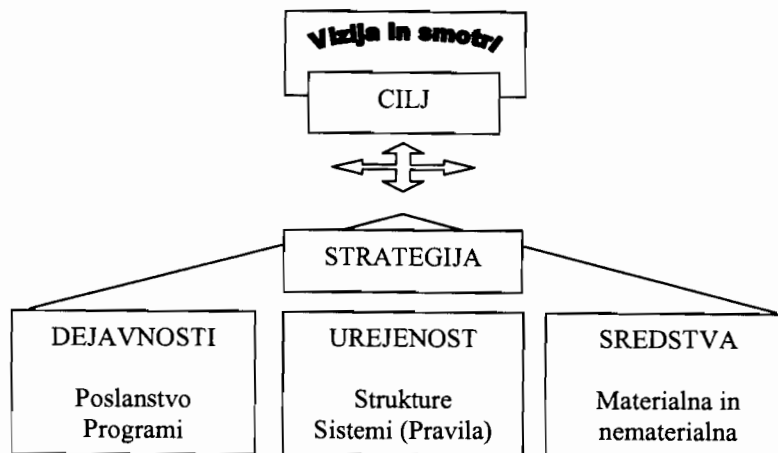
Na splošno je marketing nenehno prepoznavanje in analiziranje spremenljivih potreb odjemalcev, uporabnikov in ustanoviteljev ter snovanje strategij za zadovoljevanje teh potreb. Na nepridobitnem področju je marketing snovanje zadovoljstva raznolikih skupin, ki obsegajo uporabnike storitev organizacije, ustanoviteljev, dajalcev, upraviteljev oziroma pooblaščenec, zakonodajalcev in drugih, ki lahko vplivajo na uspešnost organizacije – tako mediji in javnost na sploh (Devetak 1995, 153–156).

4.1.1 Marketinška strategija

Uspešne marketinške strategije omogočajo organizacijam na nepridobitnem področju udejanjati svoje poslanstvo, dosegati programske smotre in zagotavljati dolgoročno finančno stabilnost tako, da se usmerjajo na potrebe svojih udeležencev in jih zadovoljujejo (Wolf 1999, 147–172).

Cilj in strategijo za doseganje cilja je smiselno povezati v celoto. Vse to so zaželeni dosežki organizacije v bolj ali manj negotovi prihodnosti. Štejejo predvsem uresničeni dosežki. Za doseganje vsakega mora organizacija opraviti primerne dejavnosti – tako po obsegu, kot po vsebini, cilji terjajo tudi primerno urejenost organizacije – delitev dela, pristojnosti in odgovornosti med sodelavci, veljavna pravila delovanja ter učinkovito izvajanje temeljnih dejavnosti. Tretji pogoj za doseganje ciljev pa so potrebna sredstva, s katerimi razpolaga organizacija – tako materialna kot nematerialna. Skupno ime za te dejavnosti, urejenost in sredstva je strategija organizacije.

Slika 4.1 Model politike organizacije

Vir: Tavčar 2005, 160.

Temeljni sestavini dejavnosti organizacije za doseganje ciljev društva sta (Tavčar 2005, 158–160):

- poslanstvo – zagotavljanje celostne skrbi za osebe z motnjami v duševnem razvoju in njihove družine, od rojstva do smrti;
- usmeritev dejavnosti – društvo opredeljuje koncepte, po katerih izvaja svoje dejavnosti, uokvirjene s poslanstvom.

Urejenost organizacije pa ima tri ključne sestavine (Tavčar 2005, 158–160):

- zgradba – ki opredeljuje, kako je v društvu razdeljena delitev dela in delitev pristojnosti ter odgovornosti;
- pravila delovanja – njihova pravila so zapisana, predvsem o delovanju, informiranju, poslovanju ipd.;
- procesi – ki pa društvu pomagajo urejati in izvajati ter spreminjati dejavnosti.

Sredstva organizacije ali širše zmožnosti so lahko (Tavčar 2005, 158–160):

- materialna sredstva – sem spada največkrat kapital, ki ga društvo nima, nato finančna sredstva ter drugi vložki organizacij, ki jih dobijo od sponzorjev, donatorjev, fundatorjev (denar in manjša darila);
- nematerialna sredstva – to pa je v društvu večinoma prostovoljska dejavnost sodelavcev, ki s svojim znanjem, veščinami, izkušnjami in prizadevnostjo omogočajo društvu izvajanje strategije in doseganje skupnih ciljev.

Sposobnost učenja oseb z MDR je že dolgo poznana, v praksi pa malo ali nič upoštevana. Po 21. letu, ko uradno končajo obdobje šolanja, se z njimi načrtno nihče ne ukvarja, da bi ohranjali pridobljeno in pridobili novo znanje. Zato potrebujejo različne oblike učenja skozi vse življenje za obogatitev vsakdanjika. Društvo Sožitje je

prisluhnilo njihovim željam in potrebam. Ker društvo sestavljajo osebe z različno stopnjo motenosti, se temu primerno izvajajo tudi različne dejavnosti.

Zato je prilagojen tudi njihov program, ki zajema:

- dejavnost vseživljenjskega učenja – obisk kulturnih in drugih prireditev, spoznavanje kulturne dediščine, obnavljanje dosežene stopnje branja in pisanja, razvijanje kulture govora, pridobitev osnove prve pomoči in osnove računalništva;
- klubske dejavnosti – različne delavnice, pevski zbor, praznovanje spominskih in rojstnih dni, različne zaposlitve na individualne sposobnosti;
- športno rekreativne dejavnosti – udeležba v judo sekciji, rekreativno kopanje v bazenu, plesne vaje, planinski pohodi, balinanje;
- izobraževalna dejavnost – vikend seminarji.

Tem dejavnostim društvo namenja enakomerno porazdelitev svojih sredstev, tako finančnih kot materialnih, saj, kot smo že omenili, so to osebe z različnimi potrebami in zmožnostmi.

4.2 Komunikacijski splet

Komunikacijski splet sestavljajo pet najpomembnejših dejavnosti (Potočnik 2000, 125–126):

- oglaševanje,
- pospeševanje,
- odnosi z javnostmi in publiciteta,
- osebna prodaja in
- neposredno trženje.

Najpomembnejši elementi komunikacijskega kroga so pošiljatelj tržnega sporočila (komunikator), sporočilo (informacija), komunikacijska pot (kanal) – ki je lahko osebna ali neosebna – in prejemnik sporočila (oseba, ki ji je sporočilo namenjeno).

Za društvo ne moremo reči, da komunicira kot ostali gospodarski subjekti, saj nimajo sredstev za to, kot tudi nikogar, ki bi lahko zelo vplival na njihovo prepoznavnost. Osebnost se zavzamejo za komunikacijo tako, da se osebno predstavijo raznim podjetjem, pošiljajo razne prošnje, komunicirajo prek telefona, lobirajo za razna sredstva na kakršenkoli način, samo da bi dosegli svoj cilj in korist.

Veliko lažje je delati v društvu, ki ima za svojega člana tudi osebo, ki ima veliko vplivno moč, npr. minister, politik, kulturnik, umetnik ipd., saj ta pripomore k večji prepoznavnosti in s tem tudi rešuje določene probleme, ki jih imajo ponavadi društva (npr. nakup oz. gradnja prostorov, nakup prevoznih sredstev, nakup opreme ipd.), zato bi si tudi v tem društvu želeli pridobiti takšno osebo.

V nadaljnjem besedilu bom na kratko opisala projekt, pri katerem je vidna komunikacija med osebo MDR, ki želi spremeniti dosedanje zakonodajo, in politiki.

Jože Križnar (oseba z motnjami v duševnem razvoju) je želel pokazati, kako lahko osebe z motnjo v duševnem razvoju same opozorijo na svoje težave in jih s pomočjo podporne osebe (Rok Usenik) utemeljijo, kajti na to jih je opomnil gospod (Jack Colte) iz Škotske, ki jim je predstavil, kako to poteka pri njih. Jože Križnar se je udeležil treh delavnic, na katerih se je naučil uveljavljati svoje samozagovorništvo, se seznanil z vlogo podporne osebe in s pravili dobre podpore ter izvedel, kam se lahko obrne za pomoč. V vseh treh delavnicah je bila očitna želja štiriinpetdeset letnega Jožeta Križnarja, da bi delal v varstveno-delovnem centru, se družil s prijatelji in zapolnil svoj vsakdanjik. Ob neki priložnosti je spoznal svetnika v državnem svetu (Adolf Zupan), ki se mu je Jože Križnar zaupal ter spregovoril o svoji težavi, ki ni samo njegova, ampak tudi težava vseh, ki čakajo, da se jim bodo vrata v varstveno-delovnem centru znova odprla. Svetnik ga je povabil na nacionalno konferenco, ki se je udeležilo več predstavnikov politike. Na konferenci je Jože Križnar spregovoril ter se nato udeležil zasedanja v parlamentu. Ko je Jože Križnar s pomočjo podporne osebe seznanili poslance s svojo željo, jim je dal vedeti, da je prav, da so tudi take osebe navzoče, ko se o njih odloča. (Pavčič 2006)

Šele z njihovo notranjo komunikacijo (med društvi) in s pomočjo delavnic, je mogoče nekaj doseči, spremeniti in od tod naprej seznanjati javnost ter se z njo tudi čim bolj uspešno povezati.

4.3 Oglaševanje društva

Neprihoditne organizacije se manj zavzemajo za pospeševanje (promoviranje) svojih programov in storitev ter porabljajo za to mnogo manj sredstev kot pridobitne organizacije. Promocija neprihoditne organizacije lahko poteka preko brezplačnega poročanja medijev, z organizirano osebno promocijo preko svojih prostovoljcev, s plačanimi oglasi, s serijami načrtnih predstavitev na konferencah ipd. Promovirajo lahko sebe, svojo podobo, svoje programe, storitve; zavzemajo se za posebne interese, skušajo vplivati na zakonodajo, pridobivati pozornost javnih in zasebnih dajalcev. Praviloma imajo manj sredstev za promoviranje in morajo z njimi umno gospodariti.

Prostovoljci iščejo načine oglaševanja, ideje, kako bi se prikazali čim širši javnosti. Največkrat se naslanjajo na televizijske medije, udeležujejo se raznih oddaj, kot na primer oddaja Spet doma, kjer jih je kamera posnela med občinstvom. Je pa nekaj primerov, vendar so zelo redki, ko so del oddaje posvetili predstavitvi društva, npr. oddaja Dobro jutro. S tem seveda opomnijo vse gledalce, da obstajajo tudi takšne osebe v naši okolici.

Bil pa je tudi lep primer, ko je gospa, ki je zaposlena v zavarovalnici Adriatic, zbrala nekaj finančnih sredstev med svojimi sodelavci ter društvu ob prihajajoči slovesnosti ta

denar izročila, jih poslikala in to prikazala v njihovem zborniku, ki ga Adriatic tiska. Seveda bi dosegli večji učinek, če bi to objavili v dnevnikih, tedenskih novicah, ki izhajajo v Sloveniji, ali pa vsaj v tisku na obalnem območju, tako bi bila obveščena širša okolica.

4.4 Sponzoriranje društva

4.4.1 Pridobivanje finančnih sredstev

Zbiranje sredstev je težko in neljubo opravilo mnogih društev. Iskanje razpisov, iskanje potencialnih donatorjev, pisanje prošenj, številni telefonski klici, mnogo dela in na koncu nezadosten pritek denarja, predstavlja večjo negotovost kot trdno stabilnost. Če bi imeli denar, bi zagotovo več naredili, a kaj, ko jih nihče ne podpre, ne znajo tega delati, nimajo časa, nihče noče dati denarja, preveč dela za tako malo zaslužka in niso prepoznavni. Ti in še sto drugih odgovorov so najpogostejši izgovori, zakaj se ne lotijo zbiranja sredstev z večjo vnemo in s pozitivno naravnostjo (Jelovac 2002, 251–253).

Pri izbiranju sredstev je treba dolgoročno načrtovati in iskati take donatorje, ki bodo podprli programe, in ne obratno, da društvo prilagaja svoje programe razpisnim pogojem z upanjem na minimalno finančno podporo.

Stalnih sponzorjev, donatorjev in financerjev društvo Sožitje nima, ima pa občasne, ki jih mora vsako leto ponovno prositi za pomoč. Najpogostejši so:

- Droga Portorož,
- Zavarovalnica Adriatic,
- Banka Koper,
- Istrabenz ,
- Lekarna Izola,
- Komunala Koper,
- Lions Club,
- razni obrtniki, samostojni podjetniki.

Tabela 4.1 Prihodki društva Sožitje za leto 2006

Sofinancerji društev (projektov / programov)	Sredstva posameznih sofinancerjev v SIT	Delež (v %)
Lastna sredstva	0	0,00
Občina Izola	100.000	3,57
Mestna občina Koper	500.000	17,87
Občina Piran	200.000	7,14
Prispevki uporabnikov (članarina ...)	300.000	10,71
Sponsorji, donatorji	200.000	7,14
Sofinanciranje iz drugih javno finančnih sredstev	0	0,00
Zveza Sožitje (FIHO)	1.500.000	53,57
Skupaj	2.800.000	100,00

Vir: Društvo Sožitje obalnih območjih 2006

Največ finančnih sredstev dodeli društvu zveza Sožitje, ta pa ga pridobi od Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO).

FIHO upravlja s sredstvi, ki jih pridobiva s plačevanjem dajatev za prirejanje iger na srečo po določbah zakona o igrah na srečo, in sicer:

- s plačili koncesijskih dajatev za trajno prirejanje klasičnih iger na srečo,
- s plačili koncesijskih dajatev za prirejanje posebnih iger na srečo,
- s plačili dajatev za občasno prirejanje klasičnih iger na srečo.

FIHO upravlja tudi s sredstvi, ki jih pridobiva z darili, volili in drugimi prihodki. Invalidskim organizacijam namenijo 75 odstotkov teh sredstev, humanitarnim pa preostalih 25 odstotkov. Ta je dolžan objaviti javni razpis, na katerega se lahko prijavijo vsa društva, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje. Svet FIHO je za leto 2006 razpisal sklep, da invalidskim organizacijam razpišejo sredstva v skupni višini 3.195.307.678,00 SIT, za humanitarne organizacije pa 1.720.550.289,00 SIT.

Tabela 4.2 Odhodki društva Sožitje za leto 2006

Odhodki v letu 2006	Leto 2006	
	v SIT	v %
Stroški dela redno zaposlenih – plača, prispevki delodajalca za socialno varnost ter drugi izdatki za redno zaposlene	0	0,00
Stroški dela izven redne zaposlitve (plačilo vseh oblik dela izven zaposlitve, tudi morebitne nagrade prostovoljcev)	300.000	10,41
Materialni stroški:		
materialni stroški izvajanja programa,	400.000	14,29
materialni stroški povezani z opremo programa,	150.000	5,36
drugi stroški prostora (npr. najemnina ...)	350.000	12,50
stroški administracije (PTT storitve, pisarniški material, računovodske storitve ...).	500.000	17,86
Drugo:		
vikend seminarji, izleti, pikniki, prevozi, letovanje, novoletno srečanje.	1.100.000	39,29
Skupaj	2.800.000	100,00

Vir: Društvo Sožitje obalnih območjih 2006

4.4.2 Delež, namenjen osebam MDR

Kot lahko vidimo iz tabele 4.2, je največji delež sredstev namenjen osebam z MDR, in sicer okrog 60 odstotkov (1.650.000 SIT). Največ tega denarja porabijo za letovanja, izlete, razna srečanja (40 odstotkov), ostalih 20 odstotkov pa je porabljenih za material za izvajanje raznih ročnih spretnosti, kot je npr. izdelovanje voščilnic, za nakup šivalnega pribora, materiala za izvajanje likovne dejavnosti ipd.

5 RAZISKAVA »SPONZORIRANJE NEPRIDOBITNIH DRUŠTEV« NA OBALNEM OBMOČJU

Na podlagi raziskave Sponzoriranje nepridobitnih društev na Obalnem območju sem skušala zbrati podatke, s katerimi bi lahko potrdila ali zanikala spoznanja drugih avtorjev, citiranih v diplomskih nalogi, ter ugotovila, kolikšen delež obravnavanih organizacij pozna obravnavano društvo Sožitje.

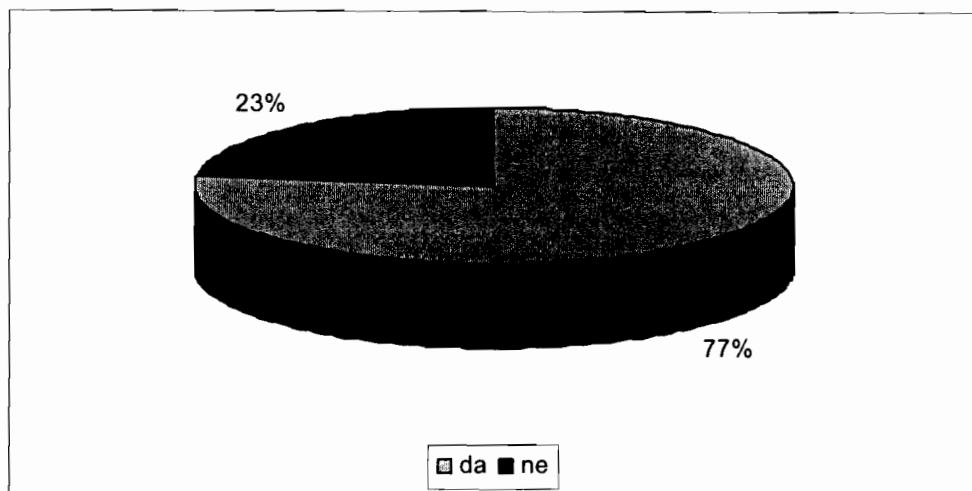
- *Anketiranci:* V raziskavi so sodelovale fizične in pravne osebe s področja primorske regije.
- *Čas izvedbe:* Anketo sem izvedla v oktobru leta 2006 na obalnem območju, novembra 2006 pa sem po prejemu odgovorov na anketo podatke obdelala.
- *Namen ankete:* Anketo sem izvedla z namenom, da bi dobila čim več podatkov o tem, koliko so organizacije naklonjene sponzoriranju nepridobitnih društev, in hkrati ugotavljala, ali je društvo Sožitje sploh prepoznavno na obalnem območju.
- *Udeležba anketirancev:* Skupni vzorec je zajemal 40 organizacij. Poudariti pa moram, da je bil delež tistih, ki niso odgovorili na vprašalnik, precej visok, kar je bilo zaradi samega načina anketiranja in narave ankete tudi pričakovano. Tako se je na vprašalnike odzvalo kar 26 anketirancev oziroma 65 % vseh anketiranih oseb.
- *Podatki o vprašalniku:* Vprašalnik je zajemal dve strani vprašanj ter predstavitevno stran. Delil se je na dva dela, in sicer na prvi splošni del, v katerem je bilo pet vprašanj, drugi del vprašalnika pa je bil namenjen samo tistim organizacijam, ki so bile konkretno v kakršnikoli obliki sodelovanja z društvom Sožitje. V tem delu je bilo tudi pet vprašanj ter šesto vprašanje, kjer je bilo mogoče napisati dodatna pojasnila glede prepoznavnosti.

5.1 Interpretacija ankete »Sponsoriranje nepridobitnih društev«

V prvem, splošnem delu so bila zastavljena naslednja vprašanja:

1. *Ali je Vaša organizacija že vzpostavila kakršnokoli sodelovanje z nepridobitnimi organizacijami – NPO?*

Graf 5.1 Delež organizacij, ki je že vzpostavilo sodelovanje z NPO

Pri pregledovanju odgovorov sem bila prijetno presenečena, ker nisem pričakovala tako veliko pozitivnih odgovorov na to vprašanje. Vendar so rezultati pokazali, da je kar 77 % organizacij vzpostavilo kakršnokoli sodelovanje z NPO.

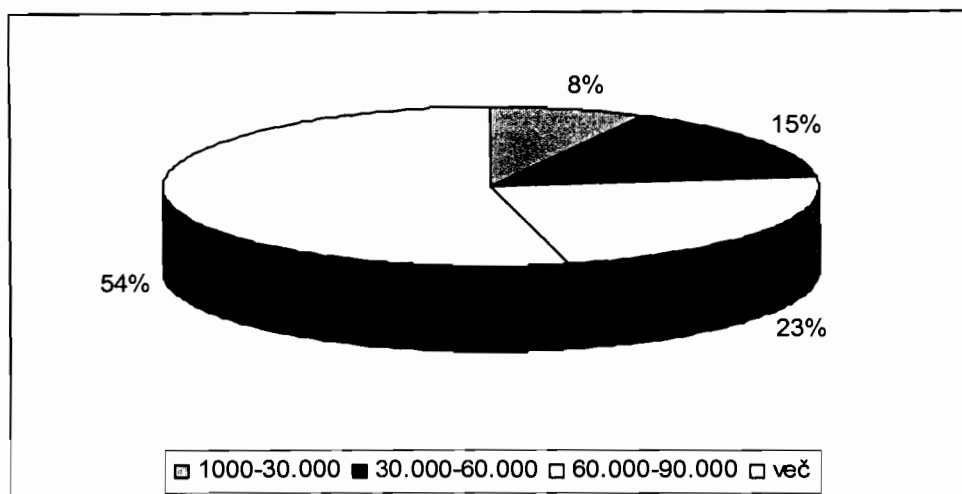
Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z Da, Vas prosim, da naštejete, s katerimi NPO ste sodelovali?

To vprašanje je bilo zastavljeno z namenom, da bi od anketirancev dobili jasno sliko o tem, katera društva ponavadi sponzorirajo. Največkrat so to: športna društva (rokomet, veslanje), nato humanitarne organizacije (Rdeči križ, UNICEF, Karitas), sledijo jim društva, kot so Sonček, sklad Silva, VDC (varstveno-delovni center), Sožitje, Društvo vinogradnikov, Turistično društvo ...

Eden izmed odgovorov je bil tudi, da je to njihova poslovna skrivnost in mi zato tega podatka niso posredovali.

2. *Koliko denarja ste ponavadi pripravljene prispevati (SIT) društvu?*

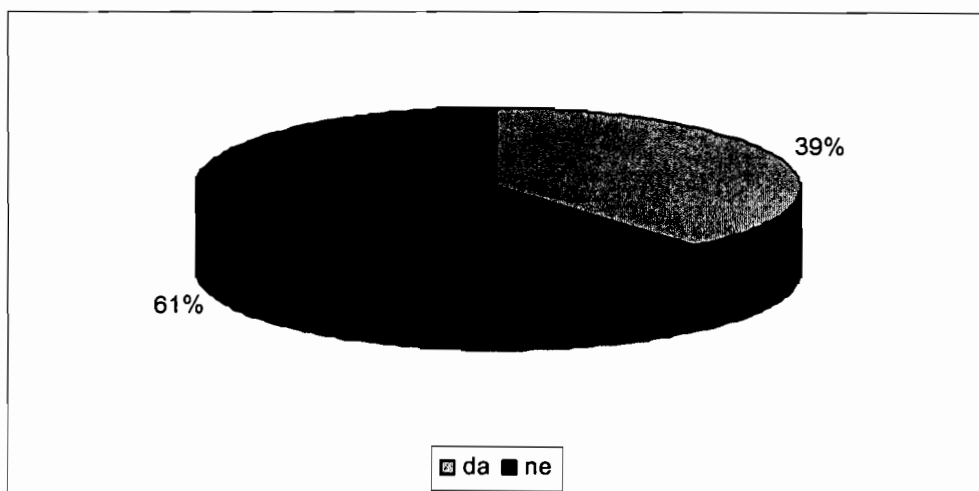
Graf 5.2 Delež finančnih sredstev namenjen društvom

Vprašanje je bilo zastavljeno z namenom, da bi si lahko ustvarila neko podobo o višini finančnih sredstev, ki jih ponavadi anketiranci namenijo NPO. Prepričljivo vodi odgovor več, v katerem so mi navedli zneske od 90.000 SIT do celo 1.000.000 SIT. Kar 23 % pa je bilo pripravljeno podariti od 60.000 SIT do 90.000 SIT.

3. *Ali pričakujete za prispevana sredstva oziroma storitve kakšno korist?*

Graf 5.3 Prikaz odstotka pričakovane ali nepričakovane koristi

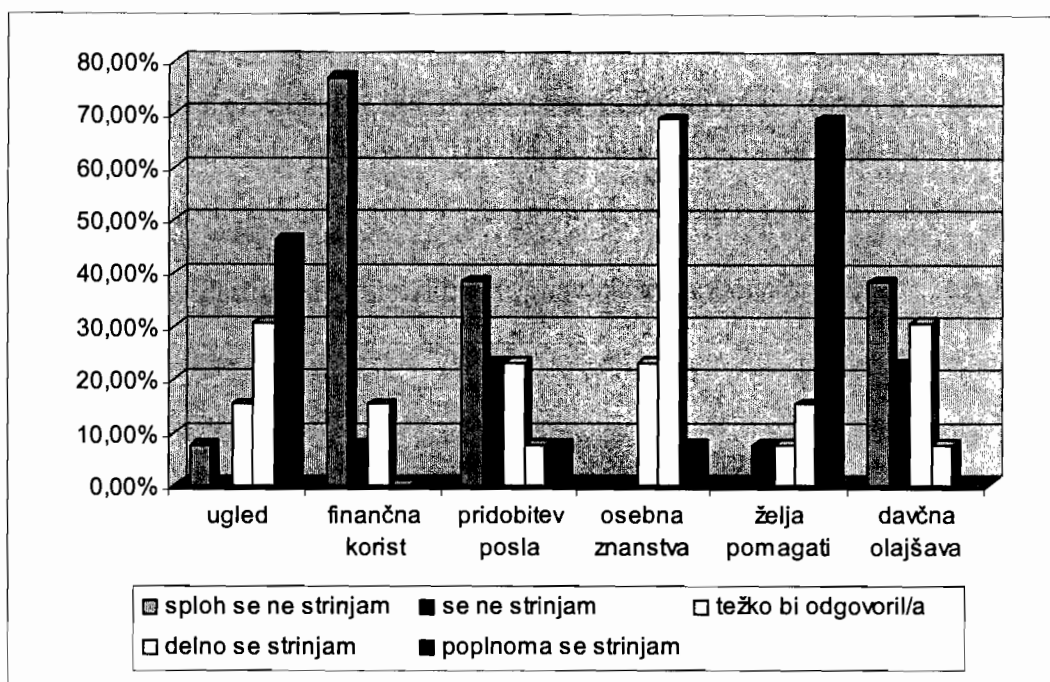
Naslednji rezultat pove, da 39 % anketirancev pričakuje neko korist od tega, ko sponzorira neko društvo, ostalih 61 % pa ne pričakuje nobene koristi.

4. Kakšni menite, da so na splošno razlogi, zaradi katerih podjetja sponzorirajo NPO? (1 – sploh se ne strinjam; 2 – se ne strinjam; 3 – težko bi odgovoril/a; 4 – delno se strinjam; 5 – popolnoma se strinjam)

Tabela 5.1 Prikaz deležev v grafu 5.4 (v %)

Merilo	sploh se ne strinjam	se ne strinjam	težko bi odgovoril/a	delno se strinjam	popolnoma se strinjam
ugled	7,70	0,00	15,40	30,70	46,20
finančna korist	76,90	7,70	15,40	0,00	0,00
pridobitev posla	38,50	23,10	23,10	7,70	7,70
osebna znanstva	0,00	0,00	23,10	69,20	7,70
želja pomagati	0,00	7,70	7,70	15,40	69,20
davčna olajšava	38,50	23,00	30,70	7,70	0,00

Graf 5.4 Razlogi, zaradi katerih podjetja sponzorirajo NPO

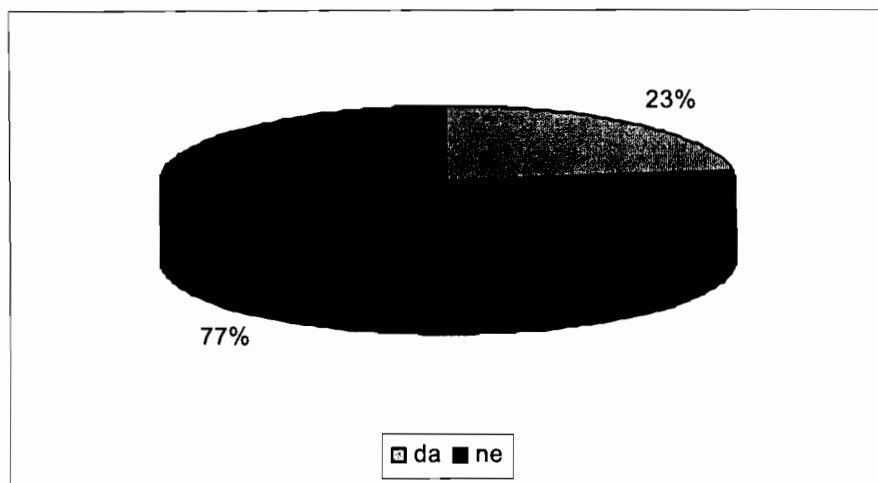

Iz grafa 5.4 in tabele 5.1 je lepo razvidno, da večina anketirancev sponzorira NPO zaradi želje pomagati pomoči potrebnim, to je 69,2 % ter zaradi ugleda, ki zajema 46,2 %. Deloma pa se anketiranci strinjajo, da s tem pridobijo tudi osebna znanstva, ta pa je 69,2 %. Zanimiva podatka sta:

- da večina anketirancev sploh ne pričakuje finančne koristi, to prikazuje celih 79,9 %,

- 38,5 % pa jih meni, da davčna olajšava ne pripomore k večjemu sponzoriranju; za to je kriva naša zakonodaja, kajti anketiranci menijo, da so davčne olajšave zelo nizke.
5. *Ali mislite, da se bo v prihodnosti povečal delež nesistemskega financiranja nepridobitnih organizacij?*

Graf 5.5 Financiranje NPO v prihodnosti

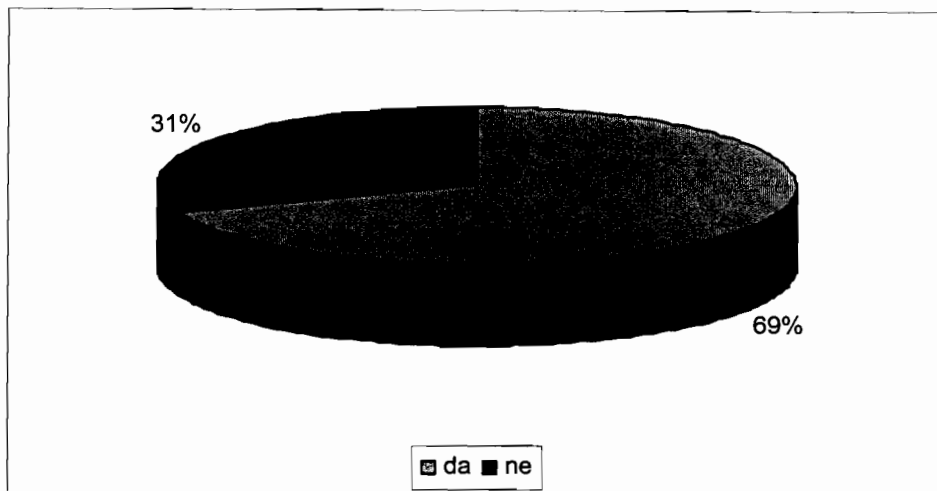

Iz grafa 5.5 je razvidno, da je večina anketirancev prepričanih, da se delež nesistemskega financiranja v nepridobitnih organizacijah v prihodnosti ne bo povečal. Teh je kar 77 % in samo 23 % anketirancev je nasprotnega mnenja.

Vprašanja v drugem delu vprašalnika so se nanašala na konkretno sodelovanje z obravnavanim društvom, torej se v njem vprašanja nanašajo na kakršne koli oblike sodelovanja z društvom Sožitje.

6. *Ali ste bili pred anketo seznanjeni s poslanstvom društva Sožitje? (društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju)*

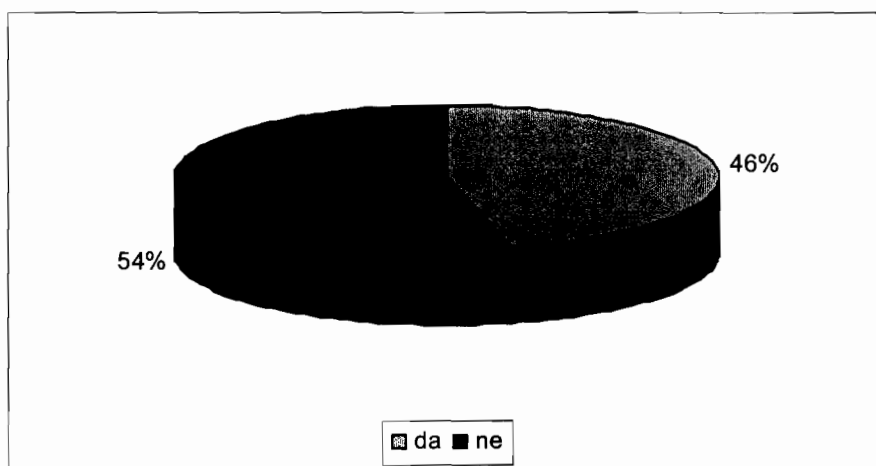
Graf 5.6 Odstotek seznanjenosti z društvom Sožitje

Kar 69 % anketirancev je potrdilo, da društvo Sožitje poznajo, kar je zelo velik odstotek glede na to, da to društvo ni toliko izpostavljeno širši javnosti.

7. *Ali ste kdaj sodelovali v kakršnikoli obliki z društvom Sožitje?*

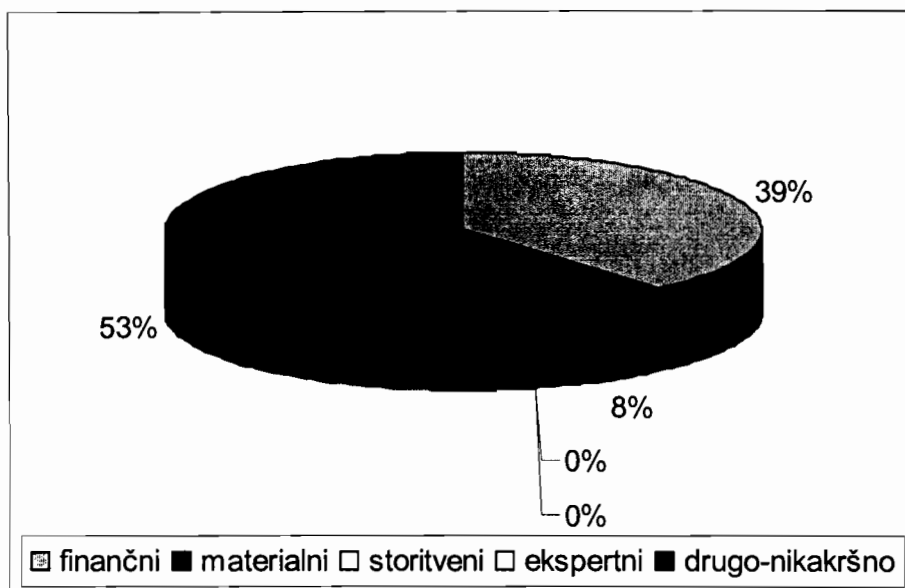
Graf 5.7 Delež sodelovanja z društvom

Če primerjam graf 5.6 in graf 5.7, vidim bistveno razliko, saj od 69 % anketirancev, ki poznajo društvo, z njim konkretno sodeluje samo 46 % vprašanih.

8. V kakšni obliki je potekalo to sodelovanje?

Graf 5.8 Oblika sodelovanja

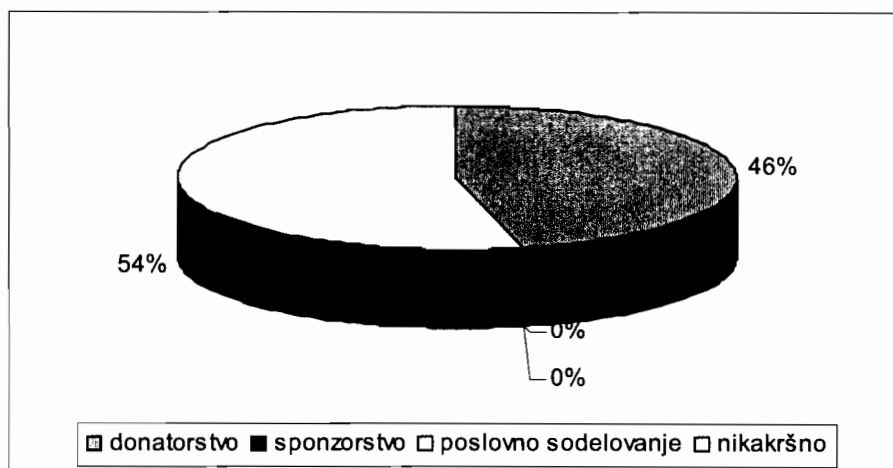

Iz grafa 5.8 je razvidno, da prevladuje finančna oblika sodelovanja z društvom, sledi mu materialno sodelovanje, ki je minimalno, in sicer dosega le 8 %. Raziskava je pokazala, da kar 53 % naših anketirancev ne sodeluje z društvom Sožitje v nikakršni obliki.

Storitvenih in ekspertnih oblik sodelovanja pa nisem zasledila pri nobenem anketirancu, mislim, da se premalo zavedajo, da bi bila tudi taka pomoč včasih zelo dobrodošla.

9. Kakšno vrsto sodelovanja ste vzpostavili?

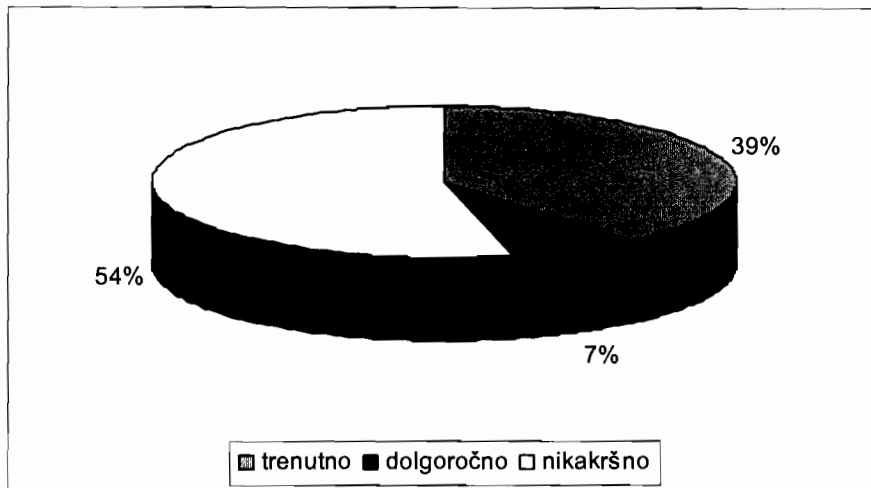
Graf 5.9 Vrsta sodelovanja

Največ, in sicer 46 % anketirancev, sodeluje z društvom kot donatorji, sponzorskih in poslovnih sodelovanj ni, saj sem to tudi pričakovala, kajti že predstavnica društva je zatrnila, da je takšnih sodelovanj zelo malo.

10. Ali gre pri vzpostavljenem sodelovanju za dolgoročno sodelovanje ali za trenutno akcijo?

Graf 5.10 Vzpostavljeno sodelovanje

Dobljeni podatki so pokazali, da je 39 % trenutnega sodelovanja, dolgoročnega pa je na žalost samo 7 %. Seveda bi si društvo želelo čim več dolgoročnega sodelovanja, saj bi tako lažje načrtovali in sestavljali svoje programe.

11. Ali bi lahko našteali kakšna morebitna pojasnila glede boljše prepoznavnosti nepridobitnih organizacij?

S tem vprašanjem sem želela pridobiti dodatna pojasnila anketirancev, na kakšen način naj bi društvo lažje navezalo stik z njimi in z drugimi organizacijami, ki bi jim bile naklonjene. Zelo majhen delež anketirancev se je odzvalo na to vprašanje.

Anketiranci so podali tudi naslednje zamisli:

- večja prisotnost v javnosti,
- več sodelovanja s kulturno-umetniškimi društvi na področju NPO,
- oglaševanje na spletnih straneh in
- oglaševanje preko direktne pošte.

6 SKLEP

V diplomski nalogi sem želela predstaviti društvo kot sklop nepridobitnih organizacij, opisati potek ustanavljanja, vodenja, načrtovanja ter bistveni element, brez katerega društvo kot tako ne bi delovalo. To so prostovoljci, ki opravljajo prostovoljno delo po svoji svobodni odločitvi in brez pričakovanj materialnih koristi.

Prikazati sem želela problematiko, s katero se spopadajo društva, kajti ta so odvisna od sponzorskih in donatorskih prispevkov, ki pa jih je premalo, kot sem ugotovila z raziskavo. Prav zaradi tega društva ne smejo zanemarjati komunikacijskega spleta, saj s tem širijo svojo prepoznavnost in tako tudi pridejo do prispevkov, ki jih potrebujejo za izvajanje svojih programov.

Glavni namen mojega dela pa je bil opisati, predstaviti in analizirati delovanje obalnega društva Sožitje.

Sklenila sem, da bom naredila raziskavo na obalnem območju na temo sponzoriranja društev in sestavila anketni vprašalnik. V raziskavo sem vključila mala, srednje velika in velika podjetja ter nekaj samostojnih podjetnikov. K anketirancem sem pristopila osebno, saj sem bila prepričana, da bom le tako dobila odgovore.

Moram reči, da so bili nekateri zelo prijazni, vljudni in pripravljeni takoj odgovoriti na vprašalnik, medtem ko nekateri v svoji organizaciji še vedeli niso, komu posredovati vprašalnik. Zato me niti ne preseneča, da 35 % vprašalnikov ni bilo izpolnjenih. Z raziskavo sem ugotovila, da kar 77 % različnih organizacij sodeluje z različnimi društvi, vendar konkretno z obravnavanim društvom Sožitje sodeluje občasno le 46 % organizacij.

Vzroke za premajhno sodelovanje z društvom smo izvedeli iz odgovorov anketirancev, od katerih smo dobili različna mnenja. Najpogosteje so naštevili premalo oglaševanja preko neposredne pošte, društvo se premalo pojavlja v javnosti ter se le malo povezuje z drugimi, tudi kulturnimi in umetniškimi društvi v svojem okolju.

Tudi moja ugotovitev se ujema z ugotovitvami drugih avtorjev, ki pravijo, da sponzorji in donatorji pomagajo zaradi želje pomagati pomoči potrebnim, zaradi ugleda ter zaradi pridobivanja osebnih znanstev. To sodelovanje med društvom in organizacijami poteka največkrat v finančni obliki, ki pa ni dolgoročnega značaja, saj sodelujejo le občasno oziroma takrat, kadar jih društvo za to prosi.

Mogoče res nisem prišla do velikih ugotovitev, vendar je bil eden izmed ciljev te diplomske naloge tudi povečati prepoznavnost društva Sožitje v njegovem širšem okolju, kar sem dosegla že s tem, ko sem osebno pristopila k organizacijam in jim pustila svoj vprašalnik. Če bo društvo bolj prepoznavno, bo tudi lažje prišlo do sponzorskih sredstev.

Ugotovila sem tudi, da podjetja mešajo med seboj društva, na primer društvo Sožitje z društvom Sonček. To verjetno za njih ni pomembno, za društva pa je prepoznavnost

vitalnega pomena, saj velika večina dejavnosti društva lahko poteka le zaradi sponzorskih sredstev. Predvsem sem želela poudariti financiranje društev, saj je to njihov največji problem, in ugotovila, da kar večina anketirancev meni, da se financiranje v prihodnosti ne bo povečalo. Konkretnega odgovora, zakaj je tako, nam niso znali podati.

Dosedanji ugotovljeni rezultati pa tudi potrjujejo, da je podjetje malo aktivno, kar pa se navezuje na prostovoljce, ki jih je premalo, saj je aktivnost društva odvisna od njih samih, to pa vpliva tudi na prepoznavnost društva.

Menim, da so cilji, ki sem si jih zadala ob začetku pisanja diplomske naloge, delno doseženi.

LITERATURA IN VIRI

- Černe, Mitja in Jernej Podlipnik. 2005. Davčni vidik sponzorskih in donatorskih sredstev v športu. *Davčno-finančna praksa*, 10: 7–10.
- Devetak, Gabrijel. 1995. *Marketniška zasnova podjetja*. Kranj: Moderna organizacija.
- Dubrovski, Drago. 2001. *Strateške poslovne in kapitalske povezave*. Koper: Fakulteta za management.
- Društvo Sožitje obalnih območjih. 2006. Razpisna dokumentacija – javni razpis za sofinanciranje programov.
- Jelovec, Dejan. 2002. *Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij*. Ljubljana, Radio Študent: Študentska organizacija.
- Kolarič, Zinka, Andreja Črnak-Meglič in Maja Vojnovič. 2002. *Zasebne neprofitno-volonterske organizacije v mednarodni perspektivi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Možina, Stane et al. 1994. *Management*. Radovljica: Didakta.
- Mumel, Damjan in Urban Kramberger. 2001. Upravljanje sponzoriranja kot instrumenta komuniciranja organizacije in komuniciranje v marketingu. *Teorija in praksa*, 4: 583–594.
- Ott, J. Steven. 2001. *Understanding nonprofit organizations*. Boulder: Westview.
- Pavčič, Sonja. 2006. Intervju z avtorjem. Koper, 14. oktober.
- Petrov, Sabina et al. 2001. Finance objektiv: sponzorstvo in donatorstvo. *Finance*, 234, 17–24.
- Potočnik, Vekoslav. 2000. *Trženje storitev*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Pravno informacijski center nevladnih organizacij – PIC. 2003. *Teze za zakon o prostovoljnem delu*. [Http://www.pic.si/nvo/Teze_zakona_o_prostovoljnem_delu.pdf](http://www.pic.si/nvo/Teze_zakona_o_prostovoljnem_delu.pdf)
- Tavčar, Mitja. 2005. *Strateški management nepridobitnih organizacij*. Koper: Fakulteta za management.
- Vagaja, Aleksandra. 2000. Sponzorstvo je tržni odnos. *Status manager*, poletje: 18.
- Wolf, Thomas. 1999. *Managing a nonprofit organization in the twenty-first century*. New York: Simon and Schuster.
- Zakon o društvih (ZDru). 1999. *Uradni list RS*, št. 89/99.
- Zakon o igrah na srečo. 1995. *Uradni list RS*, št. 27/95.
- Zakon o davku od dobička pravnih oseb. 2002. *Uradni list RS*, št. 108/02.

PRILOGA

Priloga 1 Anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

Elvira Zulić
Bazoviška 25
6000 Koper

10. oktober 2006

Spoštovani gospod ali gospa!

Sem absolventka Fakultete za management v Kopru in pripravljam diplomsko nalogo. Naslov moje naloge je »Sponsoriranje nepridobitnih društev«. Poleg teoretičnih možnosti takega sodelovanja bi rada v nalogo vključila tudi prikaz trenutnega stanja morebitnega sodelovanja slovenskih društev, ki se ukvarjajo z osebami z motnjami v duševnem razvoju, s slovenskim gospodarskim okoljem.

V ta namen sem pripravila priloženi vprašalnik, katerih podatki bodo uporabljeni izključno za potrebe moje diplomske naloge, katere rezultati bodo objavljeni anonimno..

Vljudno vas prosim, da ga izpolnite ter ga vrnete po klasični pošti na zgornji naslov.

Za sodelovanje se zahvaljujem in vas lepo pozdravljam.

Elvira Zulić

VPRAŠALNIK

Sponsoriranje NPO na Obalnem območju

1. Ali je Vaša organizacija že vzpostavila kakršnokoli sodelovanje z nepridobitnimi organizacijami - NPO? Obkrožite.
- Da
 - Ne

Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z Da, Vas prosim, če naštejete s katerimi NPO ste sodelovali?

2. Koliko denarja ste ponavadi pripravljeni prispevati (SIT) društvu? Obkrožite.
- 1.000 – 30.000
 - 30.000 – 60.000
 - 60.000 – 90.000
 - Več. Koliko? _____
3. Ali pričakujete za prispevana sredstva oziroma storitve kakšno korist? Obkrožite.
- Da
 - Ne
4. Kakšni menite, da so na splošno razlogi, zaradi katerih podjetja sponzorirajo NPO? (1=sploh se ne strinjam; 2=se ne strinjam; 3=težko bi odgovoril/a; 4=delno se strinjam; 5=popolnoma se strinjam)

Ugled	1	2	3	4	5
Finančna korist	1	2	3	4	5
Pridobitev posla	1	2	3	4	5
Osebna znanstva	1	2	3	4	5
Želja pomagati	1	2	3	4	5
Davčna olajšava	1	2	3	4	5

5. Ali mislite, da se bo v prihodnosti povečal delež nesistemskega financiranja nepridobitnih organizacij? Obkrožite.
- Da
 - Ne

6. Ali ste bili pred anketo seznanjeni s poslanstvom društva Sožitje? (društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju)
- Da
 - Ne
7. Ali ste kdaj sodelovali v kakršni koli obliki z društvom Sožitje?
- Da
 - Ne
8. V kakšni obliki je potekalo to sodelovanje? Obkrožite.
- Finančni
 - Materialni
 - Storitveni
 - Ekspertni
 - Drugo. Kaj? _____
9. Kakšno vrsto sodelovanje ste vzpostavili?
- Donatorstvo
 - Sponzorstvo
 - Poslovno sodelovanje
 - Drugo. Kaj? _____
10. Ali gre pri vzpostavljenem sodelovanju za dolgoročno sodelovanje ali za trenutno akcijo? Obkrožite.
- Trenutno
 - Dolgoročno
11. Bi lahko našteali kakšna morebitna pojasnila glede boljše prepoznavnosti nepridobitnih organizacij?

Hvala

